

UPPSALA
UNIVERSITET

Dnr UFV 2019/17

Kvalitetsrapport 2019

Baserad på utbildningsutvärderingar
vid Uppsala universitet

UPPSALA
UNIVERSITET

Projektledare vid enheten för kvalitet och utvärdering:

Therese Ljunghammar

Maria Magnusson

Maria Wolters

Innehållsförteckning

1. Inledning och disposition	5
1.1 Vilka utbildningsutvärderingar omfattas 2018-2019?	6
2. Vad framkom av utbildningsutvärderingarna på grund- och avancerad nivå?	7
2.1 Framträdande styrkor	7
2.2 Framträdande utvecklingsområden	7
2.3 Vanliga planerade åtgärder	7
2.4 Sammanfattande tabell	8
3. Vad framkom av utvärderingarna av utbildning på forskarnivå?	12
3.1 Vilka åtgärder planeras för utbildning på forskarnivå?	12
4. UKÄ:s utbildningsutvärderingar av lärarutbildningar	14
4.1 Vilka åtgärder planeras för lärarutbildningarna?	15
5. Årlig systematisk uppföljning	16
6. Diskussion och reflektioner	18
7. Summary	21
7.1 Reviews of first- and second-cycle level education	21
7.1.1 Summary table	22
7.2 Reviews of third-cycle level education	26
7.3 Annual systematic follow-up	26
7.4 Discussion and reflections	26
Bilaga 1. Vad framkom av bedömarutlåtandena för grund- och avancerad nivå?	28
Undervisande personal	28
Studenternas villkor	30
Lärande	33
Undervisningens innehåll	37
Utveckling av utbildning	40
Bilaga 2. Vad visade utvärderingsrapporterna för grund- och avancerad nivå?	43
Vilka åtgärder planeras?	43
Stärka måluppfyllelse och progression	44
Regelbundna möten i lärarkollegiet	45
Pedagogisk utveckling	45
Fler vetenskapliga artiklar i undervisningen	45
Utveckla internationaliseringen	45

Utveckla former för studentmedverkan _____	46
Utveckling av kursvärderingsarbetet _____	46
Övriga åtgärder _____	46
Nämndernas slutsatser av utbildningsutvärderingarna _____	46
Bilaga 3. Vad framkom på Uppsala universitets konferens om utbildningsutvärderingar 2019? _____	47
Bilaga 4. Uppsala universitets modell för utbildningsutvärderingar _____	50
Bakgrund _____	50
Beskrivning av modellen _____	50
Uppföljning enligt modellen _____	52
Bilaga 5. Uppsala universitets tidsplan för utbildningsutvärderingar 2017-2022 _____	54

1. Inledning och disposition

Uppsala universitets modell för utbildningsutvärderingar beslutades av rektor hösten 2016. I modellen ingår en årlig universitetsövergripande kvalitetsrapport utifrån periodens genomförda utbildningsutvärderingar. Föreliggande kvalitetsrapport är baserad på den andra omgången utbildningsutvärderingar vid Uppsala universitet. Syftet med rapporten är att sammanfatta vad utbildningsutvärderingarna visar och vilka åtgärder som planeras, för att ge en överblick och bidra till spridning av kunskaper och erfarenheter inom universitetet. På sikt kan de bidra till en bild av kvaliteten i det samlade utbildningsutbudet och vilka åtgärder som vidtas för att stärka utbildningarnas kvalitet. Rapporterna kan vidare understödja eventuella universitetsövergripande beslut samt underlätta redovisning utifrån externa krav. Målgruppen för kvalitetsrapporten är bred och omfattar rektor, konsistoriet, nämnder, prefekter, studierektorer, programansvariga, kommittéer, programråd, områdeskanslier och universitetsgemensamma stödresurser, lärare och annan undervisande personal, studenter och doktorander. Rapporten föredras för rektor.

Med den breda målgruppen i åtanke är idén med rapporten att den ska kunna tjäna både som en redogörelse för vad föregående omgång av utbildningsutvärderingar har visat, men även att fungera som inspirationskälla i kommande kvalitetsarbete. Genom utvärderingarna synliggörs såväl goda exempel som olika kvalitetsproblem och hur utbildningsansvariga, lärare och studenter hanterar dem.

Läsaren kan utifrån sin roll och sitt intresse därmed välja att läsa hela rapporten, inklusive bilagorna med mer utförliga beskrivningar av vad som framkommit av bedömarutlåtanden och konferensen för utbildningsutvärderingar, eller valda avsnitt. Den som vill skaffa sig en överblick av vad utbildningsutvärderingarna visar kan välja att endast läsa de sammanfattande avsnitten om vad som framkommit i utvärdering av utbildning, medan andra som exempelvis är i stånd att inleda en egen utvärdering kan vara hjälpta av att läsa de mer utförliga bilagorna. I rapporten redovisas en kvalitativ bearbetning av bedömarens återkoppling och utbildningarnas planerade åtgärder i syfte att göra kvalitetsrapporten relevant för utbildningsansvariga som programansvariga, studierektorer och kursansvariga. Detta för att sprida erfarenheter som eventuellt kan komma till nytta i det egna kvalitetsarbetet inom utbildningen.

Föreliggande rapport baseras på de utbildningsutvärderingar som har genomförts under 2018 och våren 2019. Det omfattar elva utbildningsutvärderingar inom ramen för Uppsala universitets modell för utbildningsutvärderingar samt fyra utbildningar som utvärderats av Universitetskanslersämbetet (UKÄ). De underlag som använts för föreliggande rapport är framför allt bedömarutlåtanden, utvärderingsrapporter och dokumentation från konferensen om utbildningsutvärderingar.

Rapporten inleds med en sammanfattande redogörelse i tabellform av vad som framkommit av utvärdering av utbildning på grund- och avancerad nivå, följt av redogörelser avseende forskarnivå samt UKÄ:s utbildningsutvärderingar, tillsammans med en sammanfattning av de åtgärder som utbildningsansvariga planerar till följd av utvärderingarna. En sammanfattning av vad som framkommit av den årliga uppföljningen följer även, och rapporten avslutas sedan med ett avsnitt med diskussion och reflektioner, samt en sammanfattning på engelska.

1.1 Vilka utbildningsutvärderingar omfattas 2018-2019?

Föreliggande rapport baseras på de utbildningsutvärderingar som har genomförts under 2018 och våren 2019. Dessa omfattar elva utbildningsutvärderingar inom ramen för Uppsala universitets modell samt fyra utbildningar som utvärderats av UKÄ. De elva utbildningsutvärderingarna omfattar institutionen för psykologi, statistiska institutionen, fristående kurser vid teologiska institutionen, biomedicinska analytikerprogrammet, fyra högskoleingenjörprogram (maskinteknik, elektroteknik, byggteknik, kvalitetsutveckling och ledarskap), kandidatprogram i ledarskap-kvalitet-förbättring, receptarieprogrammet samt juridiska fakultetens forskarutbildning. UKÄ har slutfört utvärderingar av förskolläroinläring, grundläroprogrammet årskurs F-3 respektive 4-6 samt utbildning på forskarnivå i litteraturvetenskap.

Av de elva utbildningsutvärderingarna under perioden har tre bedömargrupper haft minst en internationell bedömare, framför allt från övriga nordiska länder (Universitetet i Bergen, Åbo Akademi) samt University of Twente, Nederländerna. En av dessa genomfördes som en benchmarkingbaserad utvärdering där lärare och studenter åkte till nämnda universitet i Nederländerna.

2. Vad framkom av utbildningsutvärderingarna på grund- och avancerad nivå?

Sammanfattningsvis menar bedömarna att samtliga utvärderade utbildningar **håller god kvalitet**, samtidigt som alla grupper i enlighet med riktlinjerna har lyft fram aspekter som kan förbättras.

Nämnderna menar sammanfattningsvis att utbildningarna har visat sig fungera väl, att de har såväl styrkor som svagheter, och nämnderna anser att de föreslagna åtgärderna är rimliga och adekvata. Ingen av de utvärderade utbildningarna anses av nämnderna vara i behov av särskild uppföljning.

2.1 Framträdande styrkor

De **mest framträdande styrkorna** som framkommit i den aktuella omgången av utbildningsutvärderingar rör lärarnas vetenskapliga och pedagogiska kompetens. De flesta bedömargrupper lyfter den starka ämnesmässiga kompetensen hos lärarna, och man anser även att detta i många fall är i kombination med goda och relevanta yrkesmässiga kunskaper från arbetslivet. De flesta lärare som undervisar på de utvärderade utbildningarna har gått högskolepedagogiska kurser, och har enligt bedömarna många goda pedagogiska idéer. En annan framträdande styrka är de möjligheter som finns för studentinflytande. Alla bedömargrupper nämner att studenter erbjuds att delta i styrelser, utskott, arbetsgrupper och dylikt. Ytterligare en framträdande styrka är att forskningsanknytningen i undervisningen oftast är god, med stark vetenskaplig grund. Att ha forskningsaktiva lärare som undervisar, använda originalkällor samt kontinuerligt uppdatera kursmaterialet är aspekter som bedömarna menar stärker forskningsanknytningen i utbildningarna. Även måluppfyllelse, exempelvis god överensstämmelse mellan kursplanernas mål och examensordningens mål samt säkerställande att undervisningsaktiviteter och examination bidrar till uppfyllelsen av kurs- och program mål, lyfts av flera bedömargrupper som en styrka.

2.2 Framträdande utvecklingsområden

Vad gäller svagheter eller utvecklingsområden som bedömarna identifierat så framträder inte dessa lika tydligt som när det gäller styrkor. Resultaten är här mer spridda. Ett par av de **mer framträdande svagheter/utvecklingsområdena** rör dock att bedömarna anser att flera utbildningar skulle vinna på ökat samarbete mellan lärare, t.ex. genom lärarkollegium, att återkopplingen till studenter på inlämnade uppgifter och i vissa fall på kursvärderingar ibland är bristfällig, och att lärarna i några fall upplever en pressad arbetssituation. Som synes ovan bedöms måluppfyllelse ur olika perspektiv som en styrka av flera bedömargrupper, men samtidigt nämner flera bedömargrupper även aspekter av måluppfyllelse som ett utvecklingsområde. Detta kan bero på att måluppfyllelse är av så central betydelse i utbildning samtidigt som det innefattar många olika aspekter. Vid ungefär hälften av de utbildningar som fått rekommendationer som rör förstärkning av måluppfyllelse, har bedömarna samtidigt sett andra aspekter av måluppfyllelse som en styrka (se Tabell 1 för exempel).

2.3 Vanliga planerade åtgärder

Den **vanligaste planerade åtgärden** för utbildning på grundnivå och avancerad nivå är just åtgärder för att stärka måluppfyllelse och progression, näst vanligast är införandet av regelbundna möten i lärarkollegiet respektive åtgärder i syfte att öka den pedagogiska utvecklingen i något avseende. De vanligaste planerade åtgärderna speglar således de utvecklingsområden som bedömargrupperna vanligen framför. Att införa regelbundna möten i lärarkollegiet, såsom årliga lärardagar eller andra regelbundna möten mellan involverade lärare, bedöms vara av betydelse för att säkerställa måluppfyllelse och progression mellan kurser. För programansvariga blir det viktigt att kunna samla

alla involverade lärare och kursansvariga från olika institutioner för att alla lärare ska se sin kurs i förhållande till helheten av programmet och programmålen. Regelbundna möten i kollegiet införs också för att bredda det kollegiala erfarenhetsutbytet och sprida goda exempel för att främja den pedagogiska utvecklingen.

2.4 Sammanfattande tabell

Nedan visas en översikt som sammanfattar styrkor, svagheter/utvecklingsområden samt utbildningsansvarigas planerade åtgärder från den aktuella omgången utbildningsutvärderingar på grund- och avancerad nivå. Tabellen visar några *exempel* på faktorer som bedömarna identifierat som styrkor respektive svagheter/utvecklingsområden, samt *exempel* på planerade åtgärder inom respektive tema. Exempelen kan såväl ha förekommit i flera utbildningsutvärderingar som vara hämtade från enskilda utbildningsutvärderingar. Syftet är att ge en överblick av de styrkor, svagheter och planerade åtgärder som förekommer i relation till olika teman. Mer utförliga beskrivningar av det som sammanfattas i tabellen finns i Bilaga 1 och Bilaga 2, tillsammans med en beskrivning av hur tematiseringen gjorts.

Tabell 1. Exempel på faktorer som bedömarna identifierat som styrkor och svagheter/utvecklingsområden, samt exempel på prioriterade planerade åtgärder från utbildningsansvariga (utförligare redovisning i Bilaga 1 och 2).

Tema	Styrkor	Svagheter/ utvecklingsområden	Prioriterade planerade åtgärder
Undervisande personal			
Vetenskaplig kompetens	Disputerade lärare som är aktiva forskare, undervisande professorer, extra forskningstid ges om möjligt	Lägre andel disputerade lärare inom vissa yrkesprogram	Fortsätta satsningen med månadsvisa forskningsseminarier för all personal
Pedagogisk kompetens	Högskolepedagogiskt utbildade lärare, intresse för pedagogik med goda idéer, regelbundna lärardagar	Uppföljning av högskolepedagogisk kompetens, kompetens kring specifika undervisningsformer, tid för kompetensutveckling	Pedagogisk kompetensutveckling, t.ex. gällande studentaktiverande undervisningsformer, e-lärande, återkoppling. Rutiner kring uppföljning av lärares högskolepedagogiska kompetens, ökat kollegialt utbyte
Lärarnas arbetssituation	God tillgänglighet för studenter	Pressad situation med flera parallella arbetsuppgifter, underbemanning, osäkra anställningsformer	Proaktivt arbete med kompetensförsörjning

Studenternas villkor			
Studentinflytande	Möjligheter till representation i beslutande organ och arbetsgrupper, forum för informellt inflytande, nära vägar till inflytande av den egna kursen	Möjligheterna till inflytande tillvaratas inte alltid, otydlig information till studenter om möjligheter till inflytande och om vem/vilka som representerar studenterna	Utöka dialogen med studentförening, införa ett studieråd för grundnivån, hitta fungerande former för studentmedverkan
Återkoppling på kursvärderingar	Utbildningsansvariga är måna om att få studenternas synpunkter, återkoppling via lärportal och kursintroduktion	Avsaknad av återkoppling till studenter på tidigare besvarade kursvärderingar vid kursstart, bristande återkoppling om kursvärderingarnas resultat till undervisande lärare	Utveckla arbetet med kursvärderingar och kursrapporter
Studiemiljö	God tillgång till laborations- och undervisningssalar, biblioteksresurser, trivselskapande aktiviteter, skapande av god psykosocial miljö	Bullrig miljö, få läsplatser, svårigheter att värma och äta mat, otydligt var man kan få psykosocialt stöd	Arbete i lärarkollegiet gällande studiemiljö
Stöd för lärande	Uppföljning av studieresultat med erbjudande om individuell studieplanering. spärrgränser för saknade moment, Språkverkstaden	Otydligt vart man kan vända sig för olika former av stöd, svårt att nå de studenter som behöver stödet bäst	Avstämningssamtal med studenter under första året, underlätta övergången till universitetsstudier genom introduktion, uppsökande studievägledning, avhopsanalys
Rättssäkerhet	Anonyma skriftliga examinationer, kollegial granskning vid konstruktion av tentamina, bedömningskriterier för uppsatser	Osäkerhet vem som faktiskt genomför examinationsuppgifter på distanskurser, enskilda inlämningsuppgifter och grupparbeten är inte anonymiserade	Översyn av anonymitet vid olika examinationsformer
Lärande			
Måluppfyllelse	God överensstämmelse mellan kursmål och examensmål, framtagande och användning av målmatriser, övning av generiska färdigheter	Saknade betygskriterier, för omfattande betygskriterier, avsaknad av vissa mål i kursplaner	Fler lärandemål och stärkning av värderingsförmåga och förhållningssätt, muntlig och skriftlig framställning, kommunikationsförmåga. Tydligare betygskriterier för examensarbete. Förbättra återkopplingen

			på studenternas prestationer
Progression	God progression vilket exempelvis uppnås genom användning av målmatrix, att kursledare deltar på introduktionskursen och genom regelbunden diskussion vid lärarmöten	Svagare inom vissa områden, tex. vetenskapligt skrivande, muntlig framställning, bristande fokus på djup, svag upplevd koppling mellan kurser	Öka progressionen vad gäller muntlig och skriftlig framställning, kommunikationsförmåga, labbrapporter. Utveckling av målmatrix tillsammans med kursansvariga. Progression mellan fristående kurser.
Varierande undervisningsformer	Goda ex. på former är studentaktiverande laborationer, kamratgranskning, reflektion om den egna lärandeprocessen, målrelaterad examination	Enformiga undervisningsformer, för många grupparbeten, för lite föreläsningstid, enformiga examinationsformer	Tydligare fokus på studentaktiverande arbetsätt, ökat inslag av e-lärande (blended learning)
Konstruktiv länkning	Tydliga kopplingar mellan innehåll, läraaktiviteter och examinationsformer, olika kursupplägg som speglas i examinationsformerna	Enskilda lärare som inte verkar koppla samman sina undervisningsmoment och tentamensfrågor till utbildningens lärandemål	Vidareutveckling av målmatrix tillsammans med kursansvariga för att säkerställa progression och examination.
Återkoppling på uppgifter	Skriftlig återkoppling på skriftliga examinationsuppgifter och laborationsrapporter	Sparsam eller saknad återkoppling på olika moment, brist på tid för att ge återkoppling	Förbättra återkopplingen till studenterna på t.ex. muntliga uppgifter, labbrapporter, kamratåterkoppling, tema återkoppling på lärardag
Undervisningens innehåll			
Forskningsanknytning/ Vetenskaplig grund	Forskande lärare, väl strukturerad vetenskaplig grund, läsning av originalkällor, uppdaterat kursmaterial	Hur forskning kommer studenterna till gagn, forskningsbaserad kurslitteratur, ej disputerade lärare	Användning av fler vetenskapliga artiklar i undervisningen, i kursplaner, i examensarbete, genomlysning av kurslitteratur
Jämställdhet och lika villkor	Stort engagemang och medvetenhet, goda stödfunktioner	Bristande systematik	Synliggörande i kursplaner, medvetandegöra och systematiskt arbeta med jämställdhet och lika villkor
Internationalisering	Globala perspektiv i kurser, möjligheter till utbyten, kurslitteratur på engelska	Information kring utbyten, öka samverkan mellan svenska och internationella studenter	Bättre nyttjande av återkoppling från utresande studenter och utbytesstudenter,

			inventera möjligheter till utbyte med lärosäten
Hållbarhet	Tydliga inslag i vissa utvärderade kurser, träning genom laborativa moment	Målet är otydligt beskrivet i vissa kursplaner, eller saknas helt	Införa som kursmål i fler kurser, bl.a. examensarbetet, fortsätta stärka hållbar utveckling i programmet
Framtida arbetsliv och samverkan	Goda kontakter med arbetslivet, relevant erfarenhet i lärarkollegiet, undervisning utanför institutionsmiljö	Avsaknad av kollegiala samtal om samhällets behov av färdigutbildade, diskrepans mellan studenters förväntan och faktisk arbetsmarknad	Stärka kommunikationsförmågan, möte med verksamhetsansvariga för identifiering av nyckelkunskaper, förstärkning av bl.a. etik och patientbemötande
Utveckling av utbildning			
Kvalitetsutveckling av utbildning	Lärares och programråds arbete med kvalitetsutveckling av utbildning, regelbundna kurs-/lärardagar, revideringar av program	Programansvarigas begränsade mandat, implementering av åtgärder och återkoppling till intressenter, bristande systematik	Regelbundna möten i lärarkollegiet, årlig eller terminsvisa lärardagar
Kursvärderingar och kursrapporter	God systematik i kursvärderingsarbete, terminsvis behandling i programråd, öppen kollegial kultur	Varierande användning av riktlinjer, rutiner för kursrapporter, hantering av fritextsvar	Utveckla arbetet med kursvärderingar och kursrapporter. Kursvärderingsfika i anslutning till läsårsövergångarna
Utbildningens organisation	Väl etablerade organisationer med god kommunikation inom utbildningar, tydlig ansvarsfördelning, god programsamordning i fall där flera institutioner är inblandade	Samläsning med andra program	Införande av årlig eller terminsvisa lärardagar
Dialog inom utbildningen	Välfungerande kommunikation mellan undervisande lärare och studenter	Samarbete mellan lärare över institutionsgränser	Insatser för att öka och bredda det kollegiala utbytet t.ex. genom regelbundna möten, lärardagar

3. Vad framkom av utvärderingarna av utbildning på forskarnivå?

Under 2018 har forskarutbildningarna i litteraturvetenskap och juridik utvärderats vid Uppsala universitet, men inom ramen för olika utvärderingssystem. Forskarutbildningen i litteraturvetenskap har utvärderats av UKÄ inom den nationella modellen, medan juridik är det första forskarutbildningsämne att utvärderas inom ramen för UU:s egen modell (se mer information om den nationella modellen under rubriken *UKÄ:s utbildningsutvärderingar av lärarutbildningar*). Då förutsättningarna för utbildning på forskarnivå kan hävdas skilja sig väsentligt från utbildning som bedrivs på grundnivå och avancerad nivå presenteras dessa två utvärderingar här under en egen rubrik.

Båda bedömargrupperna framhåller att de utvärderade forskarutbildningarna håller **hög kvalitet**. Något som vidare framhålls av de båda bedömargrupperna är den goda tillgången på handledare som verkar inom forskarutbildningen. Handledarna beskrivs som mycket kompetenta inom sina respektive ämnesområden. En annan likhet är att forskarutbildningsmiljöerna beskrivs som relativt stora, men att den kritiska massan ändå kan vara en sårbar punkt. För att få till stånd ett givande seminarieklimat krävs exempelvis att flertalet doktorander är på plats på institutionen och kan delta i samtal. Såväl måluppfyllelse som progression inom utbildningarna beskrivs som god, med väl utvecklade strukturer för ventilering och granskning av avhandlingstext under utbildningstiden. Vid de båda utvärderade utbildningarna beskrivs doktorandinflytandet som starkt, och vid institutionerna finns livaktiga doktorandföreningar. Även jämställdhetsperspektivet bedöms som tillfredställande vid de båda forskarutbildningarna. Vid den ena utbildningen **rekommenderar bedömarna** exempelvis att fakultetsmedel reserveras för att ge stöd till externt finansierade doktorander, samt att verksamheten i handledarkollegiet utvecklas. Den andra bedömargruppen rekommenderar exempelvis en översyn av kursutbudet, med anledning av att man inom utbildningen inte kräver några obligatoriska ämneskurser. Även ökat stöd för doktorandernas möjligheter att planera och genomföra forskningsvistelser utomlands rekommenderas.

3.1 Vilka åtgärder planeras för utbildning på forskarnivå?

Utvärderingsrapporterna innehåller planerade åtgärder och nämndens slutsats. I båda forskarutbildningarna ingår åtgärder i syfte att **stärka likvärdigheten**. Att kontinuerligt lägga uppdaterad information på hemsidan riktad till doktoranderna om aktuella stipendier för utlandsvistelser för att erbjuda likvärdiga möjligheter för alla doktorander är en åtgärd. Andra åtgärder är att *samordna information och kommunikationen* för att stärka likvärdigheten (bland annat för internationella doktorander) exempelvis genom att utveckla ett *introduktionsprogram* och att *uppdatera doktorandhandboken*. Att utveckla handledarkollegiet är en annan åtgärd som förväntas bidra till ökad likvärdighet i utbildningen.

Inventering och översyn av **kursutbudet** är en annan åtgärd för båda forskarutbildningarna. **Arbetslivsanknytning och karriärplanering** är ytterligare en åtgärd som omfattar båda. I den ena utbildningen kommer handledarkollegiet utarbeta riktlinjer för hur arbetslivsanknytningen kan aktualiseras i kurser och seminarier, i den andra kommer studierektor att utarbeta former för karriärplanering för doktorander. Båda forskarutbildningarna har gjort eller ska göra en **arbetsmiljöundersökning**. Den utbildning som redan utfört arbetsmiljöundersökningen planerar nu för en uppföljning.

Andra exempel på åtgärder som planeras för någon av forskarutbildningarna är att utveckla handledarkollegiet, att stärka uppföljningen (bland annat av kursvärderingar), att arbeta med examination, progression och uppföljning, utarbeta riktlinjer för sammanläggningsavhandling, se

över antagningsförfarande, samt se över ämnesmiljöer, internationalisering, strategiska finansieringsfrågor, och hållbarhet. En arbetsgrupp med doktorandrepresentation har under ledning av studierektor arbetat med genomlysning av seminarieverksamheten efter utvärderingen, vilket också inbegriper frågan om seminarienärvaro.

Nämnderna konstaterar att utvärderingsrapporterna är adekvata och att åtgärderna är rimliga. Fakultetsnämnden vars forskarutbildning utvärderats inom ramen för den egna modellen skriver vidare att utvärderingen genomförts enligt föreskriven modell och att uppföljningsarbetet ska rapporteras till fakultetsnämnden av ordförande för forskningsutskottet i form av en sammanfattande uppföljningsrapport en gång per år. Fakultetsnämnden anger vidare att särskild vikt ska läggas vid fakultetens föräldrapolicy som säger att obligatoriska högre seminarier bör ligga på dagtid. Fakultetsnämnden för den forskarutbildning som UKÄ har utvärderat skriver i sitt beslut att den förutsätter att institutionen vidtar och följer upp de planerade åtgärderna i enlighet med den tidsplan som institutionen har föreslagit. Nämnden anger vidare att varken UKÄ:s utlåtande, utskottets yttrande eller institutionens utvärderingsrapport föranleder nämnden att vidta några särskilda åtgärder.

4. UKÄ:s utbildningsutvärderingar av lärarutbildningar

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) utför fortsatt ett urval utbildningsutvärderingar på samtliga utbildningsnivåer. De utbildningar vid Uppsala universitet som utvärderas av UKÄ undantas från utvärdering i samma sexårscykel inom ramen för universitetets modell vad gäller *genomförandet*, men ingår ändå med avseende på *uppföljning och återkoppling*. Därmed ska områdes-/fakultetsnämnder dra slutsatser om resultaten av UKÄ:s utbildningsutvärderingar och vid behov föreslå åtgärder, på samma sätt som gällande utbildningsutvärderingarna inom Uppsala universitets modell.

Det samlade omdömet om en utbildning ges av UKÄ på en tvågradig skala, ”hög kvalitet”, eller ”ifrågasatt kvalitet”. Omdömet ”ifrågasatt kvalitet” innebär att UKÄ ifrågasätter tillståndet att utfärda examen i det aktuella ämnet. I samband med ett ifrågasättande ges den aktuella utbildningen ett år för att åtgärda utpekade brister.

Under 2018 utvärderade UKÄ **förskolläraryrket** och **grundläraryrket med inriktning på årskurs F-3 samt årskurs 4-6** vid Uppsala universitet¹. Även forskarutbildningen i litteraturvetenskap utvärderades (se avsnittet *Vad visade utvärderingarna av utbildning på forskarnivå?*). Samtliga dessa utbildningar har fått omdömet ”hög kvalitet”. Alla bedömarutlåtanden finns att läsa i sin helhet på UKÄ:s hemsida i sökmotorn ”Högskolekollen”.

Bedömarna skriver gällande den undervisande personalen på de utvärderade lärarutbildningarna att de har god kompetens som överensstämmer väl med utbildningarnas syften. Gällande grundläraryrket gör den höga andelen lärare med både forskarutbildning och lärarutbildning att kopplingen mellan forskning och utbildning är god, och på förskolläraryrket ser bedömarna lösningen med adjungerade adjunkter som ersättning för den brist på disputerade lektorer som finns som ett gott exempel. Vidare rekommenderas förskolläraryrket att uppmuntra till högre studentnävaro i undervisningen, att säkerställa måluppfyllelse i de självständiga arbetena i högre grad, samt att utveckla vissa forskningsmiljöer.

Bedömargrupperna bedömer måluppfyllelsen överlag som god, med bra konstruktiv länkning. Måluppfyllelse av examensmålen i kunskapsformen ”Färdighet och förmåga” lyfts fram som god inom grundläraryrket. Förskolläraryrket systematiskt arbetar med att koppla samman förskoledidaktik, ämnesdidaktik och metodik ses som ett gott exempel, samtidigt som bedömarna rekommenderar att utbildningen säkerställer fördjupning i förskolans ämnesdidaktik samt inkluderar VFU tydligare i vissa examensmål. Grundläraryrket uppges ha god progression gällande didaktiska val och undervisningsmetoder, och trepartssamtalen som förs under den verksamhetsförlagda utbildningen ses som en styrka. Ett utvecklingsområde för grundläraryrket är att se på jämställdhet i en vidare kontext, och att öka medvetenheten om jämställdhetsfrågor bland personalen. Bedömarna anser att samtliga av programmen har goda rutiner för uppföljning, åtgärder och återkoppling, och att såväl studentperspektivet som perspektivet för arbetsliv och samverkan är tillfredsställande. Studenterna bedöms ha goda möjligheter att ta en aktiv roll i kvalitetsarbetet, och att de även erbjuds informellt inflytande via särskilt anordnade ”Lärarkaféer”. Partnerskolsamarbetet beskrivs som en styrka, särskilt det upplägg som finns på Campus Gotland. Slutligen menar bedömarna att utbildningarna är utformade och genomförs på sådant sätt att de är användbara och utvecklar studentens beredskap att möta förändringar i arbetslivet.

¹ Utöver de ovan nämnda utbildningarna har även ämnesläraryrket vid Uppsala universitet med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i matematik, samhällskunskap och svenska utvärderats av UKÄ under 2018. Bedömarutlåtanden och beslut för ämnesläraryrket väntas dock först i slutet av 2019.

4.1 Vilka åtgärder planeras för lärarutbildningarna?

Fakulteten för utbildningsvetenskaper har sammanställt två utvärderingsrapporter för de lärarutbildningar där UKÄ meddelat sitt beslut. Utvärderingsrapporterna innehåller en sammanfattning av UKÄ:s utlåtanden, en redogörelse för planerade åtgärder, samt nämndens slutsats.

Även då de utvärderade programmen fått omdömena ”hög kvalitet” så pekar ändå UKÄ på några utvecklingsområden (se ovan). För att stärka dessa områden planerar förskolläraryrket exempelvis att stärka den vetenskapliga miljön för att öka forskningsanknytningen inom utbildningen. Under hösten 2019 inleds ett samarbete med medfarm-området som innebär att lärare från medfarm kommer delta i undervisning och examinationer på vissa kurser som har anknytning till deras forskningsområde. Man planerar även att rekrytera två licentiander med förskolläraryrkesbakgrund. En annan planerad åtgärd inom förskolläraryrket innebär att höja kvaliteten på handledningen för de självständiga arbetena för att bättre säkerställa måluppfyllelse och homogena bedömningar, samt att alla VFU-handledare ska genomgå handledarutbildning.

Grundläraryrket har redan inlett ett arbete med att stärka medvetenheten om jämställdhetsfrågor bland personalen bland annat genom föredrag av fakultetens jämställdhetsombud, och man planerar även att utarbeta konkreta förslag avseende detta till 2020 års arbetsmiljöplan och verksamhetsplan. Dessutom planeras ett arbete med stärkt uppföljning och analys av kvarvaro- och genomströmningsstatistik.

Nämnden konstaterar att de utvärderade utbildningarna av UKÄ fått omdömet ”hög kvalitet”, och att de åtgärder som planeras av institutionen är adekvata.

5. Årlig systematisk uppföljning

Områdesnämndernas återrapportering av utbildningsutvärderingar och årlig uppföljning av utbildning (UFV 2019/17) redovisar en analys av resultatet från slutförda utbildningsutvärderingar under perioden, vad som är pågående och vilka viktiga kvalitetshöjande åtgärder som har vidtagits i utbildningarna i övrigt. Eftersom inga tidigare utbildningsutvärderingar av områdes-/fakultetsnämnderna ansetts vara i behov av särskild uppföljning finns därmed *inga nödvändiga* åtgärder att rapportera till rektor. Vidtagna åtgärder ska däremot följas av ansvarig områdes-/fakultetsnämnd.

Inom vetenskapsområdet för humaniora och samhällsvetenskap redovisar fakulteterna en analys av slutförda utbildningsutvärderingar. Omfattning och karaktär på redovisningen skiljer sig åt beroende på antal slutförda utbildningsutvärderingar och antalet institutioner som ingår i respektive fakultet. Vad gäller kvalitetshöjande åtgärder under perioden redovisar exempelvis historisk-filosofiska fakulteten resultat från ett tema under 2018 rörande rättvis och rättssäker bedömning av examinationer som omfattade samtliga utbildningsnivåer. I samhällsvetenskapliga fakultetens analys följs åtgärderna från den föregående kvalitetsanalysen upp och en ny kvalitetsanalys med åtgärdsförslag presenteras. Ett exempel på en åtgärd som är genomförd rör lärarbemanning vid nyinrättade och reviderade utbildningar. Pågående kvalitetshöjande åtgärder är exempelvis att ta fram en fakultetsgemensam högskolepedagogisk kurs och föra en löpande dialog med studentkåren om former för representation och studentmedverkan. I analysen för 2018/2019 identifieras åtgärder som rör uppföljning av samt förbättring lärarbemanning via kompetensförsörjningsplaner, förstärkt pedagogiskt erfarenhetsutbyte, av kursvärderingar och kursrapporter. Fakulteten ska även se över frågorna om resurseffektivitet och relevans i kvalitetssystemet. Fakulteten för utbildningsvetenskaper har under 2018 initierat en ny kvalitetsuppföljning av lärarprogrammen, som innebär riktade uppdragsbeskrivningar till berörda institutioner som följs upp i samtal med ansvariga prefekter. År 2018 fokuserade uppföljningarna särskilt på ämnesdidaktik och fakulteten erbjuder en ämnesdidaktisk kurs för lärare involverad i lärarutbildningarna. Juridiska fakulteten och teologiska fakulteten redovisar slutförda utbildningsutvärderingar och att årlig uppföljning sker av övrig utbildning. Vid teologiska fakulteten pågår projekt 2020 som är ett omfattande förnyelsearbete inom utbildningen. Språkvetenskapliga fakulteten har i enlighet med tidsplanen inte genomfört utbildningsutvärderingar under 2019. Fakulteten har gjort en genomlysning av ett kandidatprogram vilket kommer innebära revidering av utbildningsplan och studieplan.

Vetenskapsområdet för medicin och farmaci redovisar en analys över slutförda utbildningsutvärderingar under perioden och vidtagna åtgärder för tidigare utbildningsutvärderingar. Viktiga kvalitetshöjande åtgärder som vidtagits i de övriga programmen inom medicinska fakulteten är exempelvis revideringar av utbildningsplaner, översyn av konstruktiv länkning, förbättringar av examinationer och av rutiner för kursvärderingar. Några exempel på kvalitetshöjande åtgärder för de olika programmen är: biomedicinprogrammet har reviderat utbildningsplan med nya kurser, förbättrad rättssäkerhet vid examination och åtgärder för att säkerställa anställningsbarheten. Logopedprogrammet har reviderat sin utbildningsplan med förbättrad anpassning till arbetsmarknaden, satsning på internationalisering och ett projekt för examinationsformer i dialog med den kliniska verksamheten. Läkarprogrammet har gått igenom samtliga kursplaner inför ansökan till UKÄ om examenstillstånd för det sexåriga programmet, samt åtgärder rörande examination och antal timmar för schemalagd undervisning. Sjuksköterskeprogrammen har arbetat med konstruktiv länkning, kartläggning av lärarkompetens, bedömning av examensarbeten samt ökat studentinflytande. Masterprogrammen har gjort kvalitetshöjande åtgärder i den seminariereserie som ges till nya masterstudenter bl.a. interkulturell kompetens, stresshantering samt att etik har utökats. Därutöver finns åtgärder inom enskilda masterprogram, exempelvis en fakultetsöverskridande kurs. Inom farmaceutiska fakulteten har kvalitetshöjande åtgärder vidtagits genom att exempelvis

masterutbildningarna har arbetat med kursutbud, apotekarprogrammet med kvalitetssäkring av fördjupningsprojekt, och för kompletteringsutbildning för apotekare med utländsk examen har färdighetsträning i kundmötet utökats och jämställdhetsintegrering implementerats.

Teknisk-naturvetenskapliga fakultetsnämnden redovisar sin analys över slutförda utbildningsvärderingar och vidtagna åtgärder för tidigare utbildningsvärderingar. Viktiga kvalitetshöjande åtgärder inom fakultetens utbildning på grundnivå och avancerad nivå rör det årliga utvecklingsfokus som under 2018 var måluppfyllelse, progression och examination samt kursvärderingar och kursrapporter. Fakulteten har fastställt nya riktlinjer för kursvärderingar samt sammanställt statistik över kursvärderingar och kursrapporter. Vidare har fakulteten genom den nya modellen för utbildningsvärderingar och årlig uppföljning identifierat behov av och säkerställt uppföljning även av fristående kurser och uppdragsutbildning. Förbättringar av målmatiser som även ska visa progressionen för respektive examensmål är ett exempel på kvalitetsåtgärder inom programmen, där en del program arbetat med att få in aspekter av etik och hållbarhet, liksom att träna kommunikationsfärdigheter. Teknisk-naturvetenskapliga fakultetens universitetspedagogiska råd har exempelvis haft möten med programansvariga om progression i utbildningen och arbetat fram förslag till fakultetens revidering av riktlinjer för kursvärderingar. Fakultetens utvecklingsfokus för utbildning på forskarnivå har under 2018 varit processer för utlysning och rekrytering till utbildningen, handledarkompetens och handledarkollegier, förberedelser för ett framtida arbetsliv, kvalitetssäkring av avhandling och förberedelser inför disputation. Även uppföljning av eventuellt föreslagna åtgärder utifrån enkätstudier, KoF17 och årlig rapportering 2018 har skett.

6. Diskussion och reflektioner

Kvalitetsrapporten 2019 belyser vad utbildningsvärderingarna vid Uppsala universitet år 2018 och första halvan av 2019 har visat och vilka åtgärder som planeras. I stycket nedan följer en diskussion om sådana frågor som kan kräva särskild uppmärksamhet eller överväganden vid universitetet.

Frågan om **uppföljning av åtgärder** bör ägnas omsorgsfull uppmärksamhet. Detta var något som togs upp på sessionen med bedömare under årets konferens om utbildningsvärderingar. Det noterades att det behöver finnas en kvalitet i själva uppföljningen av åtgärder vilket innebär att områden och fakulteter behöver ta sig an detta på ett strukturerat sätt. Klarar vi att gå hela vägen i förbättringscykeln, dvs. säkerställa att utvärderingar också omsätts i praktisk handling? Här prövas skärpan i modellen. Vid UKÄ:s tidigare utvärderingar av examina noterades att det externa trycket på förändring skapade en drivkraft till att ta tag i vissa problem som ibland redan var kända. Uppföljningen är ”lackmus-testet” på om universitetet klarar att ta ansvaret självt med den externa hjälpen av externa bedömare. Hittills talar utvärderingsrapporterna med konkreta planerade åtgärder och det som framkommit på konferensen för att universitetet klarar det, men det är en viktig aspekt för områdes- och fakultetsnämnder att bevaka. Likaså är det viktigt att reflektera över att det är rätt saker som prioriteras, dvs. att det, i de fall där det finns kvalitetsbrister som är avgörande för utbildningens kvalitet, är sådana åtgärder som prioriteras före andra (kanske enklare) åtgärder. Omhändertagandet av resultat av utbildningsvärderingar har också bäring på diskussionen om resurser och nytta (se vidare resonemang nedan). Genom att Uppsala universitet har en modell där förhållandevis stora resurser läggs på den externa blicken på våra utbildningar (vilket tidigare var en kostnad som ombesörjdes av UKÄ), så ligger det förstås i områdets och fakulteters intresse att omhänderta denna externa hjälp på det sätt som de bedömer bäst säkerställer och utvecklar utbildningarnas kvalitet. Det är av vikt att det går att belägga att åtgärder de facto vidtas efter utbildningsvärderingarna och att detta följs upp av utbildningsansvariga inom vetenskapsområden och fakulteter, men dokumentationen i protokoll och liknande behöver inte vara omfattande. Om de planerade åtgärderna av någon anledning inte sker när det är tänkt bör detta noteras och motiveras. Det här har betydelse för den trovärdighet med vilken Uppsala universitet bedöms kunna ta ansvar för att kvalitetssäkra och utveckla den egna utbildningskvaliteten. I riktlinjerna anges att nämnderna i slutsatsen ska ange om utbildningsvärderingen föranleder behov av särskild uppföljning, och det framgår att behov av *nödvändiga* åtgärder ska följas upp inom ett år. I de fall nämnder aldrig anger behov av *särskild* uppföljning får nämnderna vara beredda på att kunna svara på frågan hur det kommer sig. Den frågan kan ställas av såväl rektor som UKÄ:s bedömargrupp. En möjlig förklaring till att inget behov av särskild uppföljning föreligger skulle kunna vara att kvaliteten i den årliga uppföljningen säkerställer att nödvändiga åtgärder vidtas, vilket då behöver kunna beläggas.

En annan aspekt av uppföljning av utbildningsvärderingar är **vikten av återkoppling och erkännande** av ett gott utfört kvalitetsarbete. Det nämndes under konferensen om utbildningsvärderingar att akademien ibland lider brist på återkoppling och att krav på redovisning kan upplevas som enbart kontroll om ingen återkoppling sker.

Värdet av det externa perspektivet lyftes fram av utbildningsansvariga och bedömare på konferensen om utbildningsvärderingar. Att få en extern blick på utbildningen och prioriteringar är kvalitetsdrivande. Det är en hjälp för utbildningsansvariga i arbetet med prioriteringar av åtgärder. Arbetet med utvärderingsrapporten har nämnts som svårt men värdefullt, då man tvingas dra slutsatser, konkretisera och prioritera bland föreslagna åtgärder. Utvärderingsrapporter bidrar till att utvärderingarna resulterar i tidsatta konkreta förbättringsåtgärder, vilket av utbildningsansvariga har uppfattats som positivt.

Notervärt är att av de elva utbildningsvärderingarna under perioden har tre bedömargrupper haft minst en **internationell bedömare** (Universitetet i Bergen, Åbo Akademi samt University of Twente

i Nederländerna). I pilotomgången fanns bedömare från University of Strathclyde i Skottland. Det kan således konstateras att universitetets utbildningsutvärderingar har medfört en högre grad av internationell bedömning än UKÄ:s tidigare utvärderingar.

Något som kan vara bra att tänka på är om ansvarig nämnd explicit vill efterfråga ett **samlat omdöme** om utvärderad utbildning, dvs. om utbildningen kan anses hålla hög kvalitet. I de flesta fall har bedömargrupperna gjort en sammanfattande konklusion, men inte alltid. Eftersom bedömarna är uppmanade att redovisa såväl styrkor, svagheter/utvecklingsområden som rekommendationer, och att många redovisar detta utifrån samtliga elva aspekter, så kan ett sådant omdöme tydliggöra den kvalitativa bedömningen av angivna svagheter/utvecklingsområden.

Måluppfyllelse utifrån examensordningens mål, särskilt mål som handlar om muntlig och skriftlig förmåga, värderingsförmåga och förhållningssätt, har framkommit som förbättringsområden. Att utveckla målmatiser där även examination framgår är en planerad åtgärd, liksom mer regelbundna möten i lärarkollegiet eller införande av en årlig lärardag i de fall där flera institutioner är involverade i utbildningen. Lärardagar är således ett sätt att hantera den utmaning som kan finnas då ansvaret för kurserna vilar på institutionerna medan ansvaret för program vilar på programansvariga och programråd. Vikten av att studenterna får konstruktiv **återkoppling på uppgifter och examinationer** är också något som lyfts av flera bedömargrupper. Ett förslag kan vara att låta studenterna delta i sådan återkoppling som en form av kamratgranskning, något som skulle kunna ge dem ytterligare träning i kritisk granskning samt muntlig och skriftlig förmåga beroende på i vilken form återkopplingen ges.

Kursvärderingar och återkoppling av resultaten på dessa till studenter (och lärare) är ett återkommande förbättringsområde, vilket även noterades i den förra kvalitetsrapporten. Dock så nämns återkoppling på kursvärderingar glädjande nog som en styrka av flera bedömargrupper i den aktuella omgången utbildningsutvärderingar. Flera fakulteter (t.ex. teknisk-naturvetenskapliga fakulteten) och utbildningar har vidare genomfört eller har ett pågående förbättringsarbete av kursvärderingar och kursrapporter.

En programkommitté föreslår att ytterligare en nivå i den **pedagogiska karriärstegen** övervägs, liknande den som redan finns vid andra lärosäten med ”meriterad lärare” som ett första steg. Detta mot bakgrund av att bedömargruppen ansåg att det bör tas fram en strategi för en pedagogisk karriärsteg på fakultetsnivå. Programkommittén vid den berörda utbildningen menar att detta skulle kunna öka incitamentet för pedagogisk meritering och vill lyfta förslaget vidare till en högre beslutsinstans vid universitetet.

Avslutningsvis kan reflektionerna i stycket nedan göras avseende hur modellen fungerar.

En erfarenhet så här långt i utvärderingscykeln är att rekryteringen av bedömare är både tidskrävande och delvis utmanande. Detta blir en effekt av att många utvärderingar samtidigt, såväl vid Uppsala universitet som nationellt, kräver personer som har kunskap, tid och möjlighet att verka som bedömare. En följd av en sådan situation kan bli att vissa bedömare tvingas tacka nej till uppdraget. Vissa får många förfrågningar om deltagande i bedömarpaneler. Det gäller kanske särskilt ämneskompetenta kollegor som redan deltagit i en eller flera bedömarpaneler och har ”rykte” om sig som kloka och lämpliga personer. En annan fråga är om det behövs riktlinjer eller andra bestämmelser för hur man bör lösgöra interna bedömare från annan fakultet? Möjligen kan det variera i vilken grad institutioner frigör tid för lärare vid institutionen att verka som intern bedömare i andra fakulteters utbildningsutvärderingar. Samtidigt bygger modellen på ett *peer review*-system, där man förväntas bidra i andras utvärderingar, och i ett annat skede få dra nytta av någon annans insats.

Även rekrytering av studentrepresentanter till bedömarpanelerna har visat sig vara en utmaning. Denna rekrytering ska ske via studentkårerna, men dessa behöver tydlig information om vad uppdraget som studentbedömare innebär, inklusive beräknad tidsåtgång, för att på ett bra sätt kunna rekrytera studenter inom sina respektive områden, vilket kan vara bra för utbildningsansvariga och områden/fakulteter att tänka på. Idéer för att marknadsföra uppdraget och bättre motivera studenter till deltagande kan även vara att avdelningen för kvalitetsutveckling informerar kårerna om vad tidigare studenter tyckt varit givande med sin medverkan, samt att utbildningsansvariga lämnar intyg för deltagande som studenterna kan använda i sina CV. God framförhållning är också centralt.

Hittills har två utbildningar genomfört benchmarkingbaserade utvärderingar inom ramen för den egna modellen (en i den aktuella omgången, och en under pilotomgången). Det kan noteras att formen för dessa två bedömarutlåtanden har skiljt sig från de utlåtanden som formulerats av svenska bedömargrupper. Tonen har varit något skarpare i dessa utlåtanden, och det har inte funnits med något tydligt samlat omdöme om utbildningens övergripande kvalitet. Dessa skillnader skulle kunna bero på att dessa bedömare befinner sig i en annan kontext, och de kanske uppfattar sin roll som kritiska granskare annorlunda. Det kan vara bra med en medvetenhet rörande detta, och att i vissa fall möjligen komplettera med bedömare från den svenska kontexten för jämförelsens skull. Notvärt är att kravet på intern bedömare säkerställer detta, men då den interna bedömaren ska komma från en annan fakultet vid universitetet, har denne vanligen inte några ämnesmässiga kunskaper. Det kan slutligen vara idé att uttryckligen efterfråga ett samlat omdöme om utbildningen, något som i de flesta fallen med de svenska bedömarna funnits med per automatik.

I samtalet mellan bedömare på konferensen om utbildningsutvärderingar nämndes att det som är svårast att komma åt är den verkliga utbildningsmiljön, och att platsbesöket är viktigt. De menade vidare att utvärderingarna ger tillfälle att bygga samarbeten mellan utbildningar och fakulteter. Ett tips som nämndes var att använda kunskapen hos bedömarna även efter utvärderingen. Bedömarna har lärt känna utbildningen och kan bidra med synpunkter längre fram. En möjlighet kan vara att kontakta någon av bedömarna i efterhand för dialog vid uppföljning av åtgärder. En annan möjlighet kan vara att inspireras av exempelvis universitetet i Bergen där en extern programcensor knyts till utbildningen under en fyraårsperiod. Om en fakultet eller en utbildning skulle vilja göra något liknande skulle man då inför nästa utbildningsutvärdering behöva komplettera censorns insats med ytterligare en extern och en intern bedömares utvärdering för att uppfylla kraven i riktlinjerna.

På konferensen om utbildningsutvärderingar, på rektors kvalitetsdialoger med vetenskapsområdena, på ledningsråd, kvalitetsråd och på konsistoriet har det framkommit att man i stort är nöjd med modellen för utbildningsutvärderingar, men att det är viktigt att återkommande uppmärksamma frågan om balans mellan resurser och nytta, och bevaka så att modellen inte tynger mer än den ger. I slutändan handlar det om att utvärderingarna ska förbättra utbildningarna. För att säkerställa att modellen och formerna för utvärdering utvecklas över tid gav rektor, i samband med rektorsbeslutet om Uppsala universitets modell för utbildningsutvärderingar, områdes- och fakultetsnämnder i uppdrag att under våren 2020 genomföra en enklare utvärdering av kvalitetsarbetet, inbegripet utbildningsutvärderingar och årlig uppföljning. Detta möjliggör eventuella justeringar av områden och fakulteters former och rutiner och av modellen i halvtid av sexårscykeln (2017-2022). Den enklare utvärderingen ska rapporteras till rektor i juni 2020.

7. Summary

In autumn 2016, the Vice-Chancellor approved [Uppsala University's Model for Review of Study Programmes](#)². The overarching purpose of Uppsala University's reviews of study programmes is to systematically contribute to ensuring and enhancing the quality of the University's educational offerings, and to promote education of the highest national and international quality. Under Uppsala University's rules of procedure, the responsibility for the design, implementation and follow-up of study programme reviews rests with the relevant disciplinary domain/faculty board.

The model consists of two parts: an internal annual systematic follow-up of the study programmes and a comprehensive external peer review of all programmes at least once every six years. The stringency of the system derives from requirements for external and internal reviews, conclusions and follow-ups of measures from the disciplinary domain/faculty boards', the annual conference, and transparency regarding results and planned measures.

Uppsala University's Model for Review of Study Programmes further includes the annual compilation of a university-wide quality report based on the past year's completed reviews. The overall aim of the quality report is to summarise what the reviews of the study programmes *have shown* – that is, the findings of the review panels together with the analysis and planned actions formulated by study programme representatives – in order to provide an overview and to contribute to the dissemination of information across the University. The documentation used to compile the quality report mostly consists of the *reviewer reports* written by the review panels, the *evaluation reports* written by the study programme representatives together with respective faculty board, and the *summaries of annual systematic follow-up* that have been reported to the Vice-Chancellor.

The present report is based on those reviews of study programmes that were performed during 2018 and the first half of 2019. Those include eleven evaluations within Uppsala University's model and four evaluations performed by the Swedish National Higher Education Authority (Universitetskanslersämbetet, UKÄ). The eleven evaluations include the Department for Psychology, the Statistical Department, freestanding courses at the Theological Department, the Biomedical Laboratory Science Programme, four Bachelor's programmes in Engineering (Construction, Electrical, Mechanical, Quality Development and Leadership), Bachelor's Programme in Leadership - Quality Management - Improvement, Bachelor of Science Programme in Pharmacy and the Doctoral education of Law. UKÄ has completed evaluating the Preschool Teacher Education Programme, the Primary School Teacher Education Programme years F-3 and years 4-6, and the Doctoral education in Literature Science.

7.1 Reviews of first- and second-cycle level education

In total, all review panels of the educational programmes that were reviewed in the current round concluded that the courses and study programmes are of **high quality**. At the same time, all review panels have also identified aspects that can be improved, in line with the guidelines for review of study programmes.

The faculty boards states that the educations are well-functioning, that they have both strengths and weaknesses, and that the suggested planned actions are reasonable and adequate. None of the reviewed educations is stated to be in need of *special follow-up*.

²"Study programmes" refers to all existing study programmes at first-cycle level (courses, degree programmes, main fields, subsidiary fields), second-cycle level (courses, degree programmes, main fields) and third-cycle level (subjects, courses), freestanding courses which are not part of any study programme, access programmes, supplementary teacher training programmes and contract education.

The **most outstanding strengths** that have been identified in the current round of reviews of first- and second-cycle level education include the teachers' subject competence and pedagogical competence, possibilities for student influence, and the incorporation of research and scientific basis into the educations. Several review panels also identify goal attainment as a strength. One example of this is that teaching activities and examination is contributing to attainment of course goals.

Concerning weaknesses/areas for improvement, those does not appear so clear in comparison to the strengths. Results concerning weaknesses are more scattered. However, some of the **more outstanding areas for improvement** for first- and second-cycle level education include cooperation between teachers, feedback to students on assignments and in some cases course evaluations, and the teachers' pressured working environment. As noted above, goal attainment was in some cases considered a strength, but at the same time, some review panels also consider this factor an area for improvement.

The **most common planned actions** made by study programme representatives for first- and second-cycle level educations include actions to strengthen goal attainment and progression, introduction of regular meetings in teachers colleges, and actions to increase pedagogical development in some regard.

7.1.1 Summary table

Table 1 presents an overview of *examples* of factors that the review panels identified as strengths and weaknesses/areas for improvement, and *examples* of prioritized planned actions for first- and second-cycle level educations. One example in the table can come either from several review panel reports, or from just one. The purpose of the table is to provide an overview of factors that are mentioned in relation to the different themes. More comprehensive descriptions of that which is summarized in the table are available in Annex 1 and 2, together with a description of how the thematic analysis was done.

Table 1. Examples of factors that the review panels identified as strengths, weaknesses/areas for improvement, and examples of prioritized planned actions formulated by study programme representatives for first- and second-cycle level educations (more comprehensive descriptions are available in Annex 1 and 2).

Theme	Strengths	Weaknesses/ areas for improvement	Prioritized planned actions
Teaching staff			
Teachers' subject competence	Teachers with a doctoral degree who are active researchers, professors who teach, extra time for conducting research is given when possible	Lower proportion of teachers with a doctoral degree within some vocational programmes	Continue to offer monthly research seminars for all staff
Teachers' pedagogical competence	Pedagogically trained teachers, interest in pedagogy with good ideas for improvement, regularly occurring teacher days	Follow-up of pedagogical competence, competence regarding specific forms of teaching, time for skills development	Pedagogical skills development, for example regarding active student participation, e-learning, and feedback. Routines for following up teachers'

			pedagogical competence, more collegial interchange
Teachers' work situation	Good availability for students	Pressured situation with several parallel work tasks, understaffing, uncertain forms of employment	Proactive work with competence provision
Students conditions			
Student influence	Opportunities for representation in deciding organs and work groups, forums for informal influence, accessible routes to influencing own courses	Opportunities to participate are not always taken, unclear information to students about opportunities for involvement and about who is representing them	Increased dialogue with the student unions, introduce student council for first-cycle studies, find working forms for student participation
Feedback on course evaluations	Study programme representatives are eager to get the students opinions, feedback through learning management system and course introduction	Lack of feedback to students on course evaluations that were answered earlier, sparse feedback concerning results of course evaluations to teachers on the course	Develop work with course evaluations and course reports
Study environment	Good access to lab rooms and classrooms, library resources, activities for cohesion, creating good psychosocial environment	Noisy study environment, few study places, insufficient places to eat lunch, unclear where to get psychosocial support	Efforts in the teaching college regarding the study environment
Support for learning	Follow-up of study results with offerings of individual study planning, blockage as a result of missed study elements, language and writing support	Unclear where to turn to get different types of support, difficult to reach the students that are in most need of help	Check-up meeting with students during the first year, make the transition to university studies easier through introduction, student counselling and drop-out analysis
Rules of law	Anonymous written exams, collegial review of exam construction, assessment criteria for theses	Uncertainty of who is actually performing examining tasks on distance courses, separate assignments and group assignments are not anonymous	Overseeing anonymity on different forms of examination
Learning			
Goal attainment	Good correspondence between course goals and examination goals, creation	Missing grading criteria, too extensive grading	More learning goals and a strengthening of goals related to judgement and approach, oral and written

	and usage of goal matrices, practicing of generic skills	criteria, certain goals missing in course plans	presentation, and communication skills. Clearer grading criteria for theses. Improve feedback on students' achievements.
Progression	Good progression which is for example achieved through usage of goal matrices, that the course leader participates in the introduction to the course and through regular discussions at teacher meetings	Weaker within some areas, for example with regards to scientific writing, oral presentation, lack of focus on depth, weak experienced connection between courses	Strengthen progression concerning oral and written presentation, communication skills and lab reports. Development of goal matrix together with course leaders. Progression between freestanding courses.
Varying forms of teaching	Good examples of teaching forms are student activating labs, peer review, reflection on one's own learning, goal related examination	Unvaried teaching forms, too many group assignments, too few teaching hours, unvaried forms of examination	Clearer focus on student activating forms of teaching, more frequent use of e-learning (blended learning)
Constructive alignment	Clear connections between content, learning activities and forms of examination, different course set-ups which are mirrored in the forms of examination used	Individual teachers who does not seem to connect their forms of teaching and exam questions to the learning goals of the education	Further development of the goal matrix together with course leaders to ensure progression and examination
Feedback on assignments	Written feedback on written examinations and lab reports	Sparse or lacking feedback on different parts of the course, lack of time to give feedback	Improve feedback to students on for example oral assignments and lab reports. Use peer review and have feedback as a theme on teachers day
Content of teaching			
Research integration/scientific basis	Teachers who do research, well-structured scientific basis, reading of original sources, updated course material	How research benefits the students, research based literature, teachers without a doctoral degree	Usage of more scientific articles in teaching, course plans, theses, overseeing all course literature
Gender equality and equal rights	Large engagement and awareness, good support functions	Lack of systematization	More visibility in course plans, raise more awareness, and systematically working with gender equality and equal rights
Internationalisation	Global perspectives in courses, possibilities for exchange studies, course literature in English	Information regarding exchange studies, insufficient interplay	Make better use of experiences from outgoing students and exchange students, make inventory

		between Swedish and international students	of possibilities of exchange with other higher education institutions
Sustainability	Clear parts of some reviewed courses, practicing through laboratory work	This course goal is not clearly described in some course plans, or is lacking altogether	Introduce sustainability as course goal in more courses, the thesis course among others, continue to strengthen sustainable development within a programme
Future working life and collaboration	Good contacts with the business sector, relevant working life experience in the teachers college, teaching outside the department	Lack of collegial conversations concerning the societal need of graduated students, discrepancy between students expectations and the actual labour market	Strengthen communicational skills, introduce meetings with labour market representatives to identify key knowledge, strengthen ethics and patient treatment training
Development of education			
Quality development of education	Teachers' and programme boards' work with quality development of education, regular course/ teacher days, revision of study programmes	The limited influence of the programme representative, implementation of planned actions and feedback to stakeholders, lacking systematization	Regular meetings in the teachers college, annual or per term teacher days
Course evaluations and course reports	Systematic course evaluation work, per term assessment on programme boards, open collegial culture	Varying use of guidelines, routines for course reports, handling of free text responses	Developing work with course evaluations and course reports. Course evaluation get-together in connection to new terms
The organisation of education	Well established organisations with good communication within educations, clear sharing of responsibilities, good programme coordination in cases where several departments are involved	Teaching together with other study programmes	Introduce annual or termwise teacher day
Dialogue within the education	Well-functioning communication between teaching staff and students	Cooperation between teachers across different departments	Efforts to increase and broaden collegial exchange, for example through regular meetings and teacher colleges

7.2 Reviews of third-cycle level education

Two third-cycle (doctoral) level educational programmes at Uppsala University were evaluated during the current round. These evaluations were performed within the frameworks of two different systems. The Doctoral education of Law was evaluated within Uppsala University's Model for review of Study Programmes, and the Doctoral education of Literature Science was evaluated by UKÄ.

Both review panels stress that the evaluated programmes are of **high quality**, with good access to highly competent supervisors. Both research-education environments are described as quite large, but the critical mass can possibly be a vulnerable point. According to the review panels, it is important the doctoral students are present at the department to be able to participate in seminars. Factors such as goal attainment, progression and doctoral student influence are all described as **strengths**.

Some examples of **areas of improvement** include funding for externally funded doctoral students, work in the supervisors' colleges, course offerings, and support for planning and conducting research visits abroad.

Some planned actions for the third-cycle educational programmes include actions to strengthen equality for all doctoral students, for example through developing the supervisors' college and an introductory programme/course, overseeing the course offerings, and strengthening of the working life perspective and career planning.

7.3 Annual systematic follow-up

As mentioned above, the Uppsala University Model includes annual systematic follow-up. The Disciplinary Domain boards have reported an analysis of the results of the concluded study programme reviews to the Vice-Chancellor (UFV 2019/17). The analysis also states which kinds of quality-driving actions that are taken within all educations within each Disciplinary Domain at large. Since none of the educations that have concluded evaluations thus far have been in need of *special follow-up*, there are no *necessary* planned actions to report to the Vice-Chancellor. However, all actions taken as a result of the evaluations are supposed to be followed by each faculty board.

7.4 Discussion and reflections

Deriving from the overview above, some questions or areas can be identified that might require further discussion within the University. These areas are not exhaustive, but should rather be regarded as starting points for discussion.

- The question regarding follow-up of planned actions requires careful consideration. It has been noted during the conference of educational evaluations that it is important that each faculty board takes responsibility for making sure that suggested recommendations and planned actions are actually being taken. Here lies the stringency of the model. The actions taken also need to be documented in some form.
- The external view is valuable and quality driving. It can be noted that three of the review panels during the current round of evaluations have included international review panellists, meaning that reviews within Uppsala University's model thus far have included a higher proportion of international panellists as compared to the earlier educational evaluations performed by UKÄ.
- Goal attainment, specifically goals concerning oral and written presentations and judgment and approach, has been identified as an area of improvement. The development of goal matrices and introduction of more regular teacher meetings in order to strengthen collegial collaboration are examples of planned actions to remedy these shortcomings. Moreover,

course evaluation work and feedback of course evaluation results to students (and teachers) are often reoccurring areas of improvement. However, there were several review panels in the current round of educational evaluations who also judged work on course evaluations as a strength. Several faculties have ongoing work with improving routines concerning course evaluations and course reports.

- The recruitment of review panellists (external as well as internal within the University) is challenging and time consuming. This also applies to recruiting student participants as review panel members. It is important to give good information to students about what the task involves, and how much time it will take. The information must be given well in advance.
- At large, the model seems to be working well. Nonetheless, it is important to strike a good balance between conducting cost-effective study programme reviews, which at the same time are meaningful, (sufficiently) stringent, and quality driving. Notably, in the spring of 2020, the Disciplinary Domain/Faculty boards are responsible for conducting a simpler evaluation of quality management within the model, focusing on forms for annual systematic follow-up and review of study programmes. The purpose of this evaluation is to allow for any necessary adjustment of routines and procedures halfway through the six-year cycle.

Bilaga 1. Vad framkom av bedömarutlåtandena för grund- och avancerad nivå?

I den här delen av texten ges en sammanfattning av vilka generella drag som man kan utläsa ur de olika bedömarutlåtandena för de tio utbildningsutvärderingar på grund- och avancerad nivå som ingick i den aktuella omgången av Uppsala universitets utbildningsutvärderingar. Den utvärderade forskarutbildningen vid juridiska fakulteten beskrivs i ett separat avsnitt för utvärdering av utbildning på forskarnivå (*Vad visade utvärderingarna av utbildning på forskarnivå?*).

Alla bedömargrupper har fått i uppdrag att uttala sig om den utvärderade utbildningens styrkor och svagheter/utvecklingsområden, samt ge sina rekommendationer till utbildningsansvariga. Exakt hur instruktionerna till bedömargrupperna ser ut i övrigt varierar mellan de olika fakulteterna. Samtliga bedömarutlåtanden finns tillgängliga på universitetets webbplats (sök Kvalitetsarbete) och på medarbetarportalen.

Tematiseringen nedan är resultatet av en kvalitativ kategorisering av de kommentarer som bedömargrupperna lämnat om olika aspekter som de utvärderat i utbildningarna. En indelning är även gjord utifrån om kommentaren rör en styrka, svaghet/utvecklingsområde eller en rekommendation. Aspekter som en bedömargrupp menar är en styrka inom en viss utbildning kan vara en svaghet inom en annan, vilket gör att resultatet kan uppfattas som spretiga. Det faktum att utvärderingsenheterna skiljer sig åt (se ovan) bidrar också till detta. Trots detta går det likväl att utläsa en del gemensamma drag i de olika bedömarutlåtandena. De aspekter som kategoriseringen resulterat i (markerade i fet stil i texten nedan) har sedan samlats till fem mer övergripande teman som beskriver vad kategorierna rör. Några citat är hämtade ur bedömarutlåtandena som belysande exempel.

För att sprida goda exempel och möjliggöra kollegialt utbyte anges nedan de utbildningar som fått positiva omdömen av bedömare utifrån de olika aspekterna. Mot bakgrund av att tematiseringen är baserad på texterna i bedömarutlåtandena kan nyanser eventuellt ha förbisetts i den kvalitativa analysen. Det är vidare viktigt att ha i åtanke att trots att en bedömargrupp inte explicit omnämner en viss kategori som en styrka, utesluter inte det att utbildningen ändå kan vara stark inom densamma. Vissa grundläggande förutsättningar som till exempel vetenskaplig kompetens kan vara för givet taget och därmed inte omnämnt.

Undervisande personal

Under den här rubriken sammanfattas de styrkor, svagheter/utvecklingsområden och rekommendationer som bedömare identifierat för aspekter inom de utvärderade utbildningarna som på olika sätt rör den undervisande personalen.

Den **vetenskapliga kompetensen** hos den undervisande personalen är en av de mest framträdande styrkorna som nämns i de bedömarutlåtandena som de aktuella utbildningsutvärderingarna resulterat i. (Detta gäller: biomedicinska analytikerprogrammet (BMA), högskoleingenjörsprogrammet i elektroteknik (h-ing. elektroteknik), högskoleingenjörsprogrammet i kvalitetsutveckling och ledarskap (h-ing. kvalitetsutveckling och ledarskap), högskoleingenjörsprogrammet i maskinteknik (h-ing. maskinteknik), receptarieprogrammet (receptarie), teologiska institutionen (teologiska inst.), kandidatprogrammet i ledarskap – kvalitet – förbättring (kand. ledarskap, kvalitet, förbättring), statistiska institutionen (statistiska inst.)). Flera bedömargrupper lyfter den starka ämnesmässiga kompetensen hos lärarna, ofta även i kombination med goda och relevanta ämnesmässiga kunskaper från näringslivet. Många lärare är disputerade inom de ämnen som undervisar om, och är dessutom fortfarande aktiva forskare, något som flera bedömargrupper menar stärker forskningsanknytningen i

utbildningen (se även stycket om forskningsanknytning ovan). En bedömargrupp skriver att en majoritet av lärarna som undervisar på det utvärderade programmet är lektorer eller professorer, och att dessa har mer än nio års undervisningserfarenhet och omfattande näringslivserfarenhet. En annan bedömargrupp ser som en styrka att institutionen anstränger sig för att ge lärarna extra forskningstid när så är möjligt. Ett program som använder sig av adjunkter i undervisningen gör en kompetensutvecklingssatsning för dessa lärare som innebär att de ska kunna genomgå en forskarutbildning och senare kunna befordras till lektor, vilket lyfts som en styrka.

I tre olika utlåtanden lyfts även att lärarna är såväl engagerade som närvarande och att de tydligt sätter studenternas lärande i centrum.

Samtidigt lyfts det inom några bedömarutlåtanden där det är yrkesprogram som utvärderats att andelen lärare som är disputerade är för låg, och att detta kan ha negativ inverkan på utbildningens kvalitet. En av dessa bedömargrupper rekommenderar:

[...] att kompetensutvecklingen för hela programmets lärarkollegium blir forskningsinriktad, och att det starkt uppmuntras att man aktivt deltar, både muntligt och skriftligt, i forskningsbaserade konferenser och tidskrifter.

En annan grupp skriver att den relativt låga andelen disputerade lärare inom utbildningen inte verkar upplevas som problematisk ur studenternas perspektiv, men att en utökad satsning på vissa lärares kompetensutveckling (exempelvis från licentiat till doktor) sannolikt skulle ge en starkare rustad lärarstab på sikt och samtidigt vara stimulerande och utvecklande för lärarna själva.

Flera bedömargrupper menar att den **pedagogiska kompetensen** hos lärarna inom de utvärderade utbildningarna är en styrka. (Detta gäller: teologiska inst., kand. ledarskap, kvalitet, förbättring, institutionen för psykologi (inst. för psykologi), statistiska inst., BMA, h-ing. kvalitetsutveckling och ledarskap, h-ing. maskinteknik.) Vidare menar flera bedömare att lärarnas **intresse för pedagogisk utveckling** är en styrka och många har goda pedagogiska idéer. En bedömargrupp skriver att det verkar finnas en levande dialog och en vilja till utveckling av pedagogiska metoder hos lärarna, och en annan grupp skriver att de pedagogiska val som görs är väl motiverade. Inom flera utvärderade utbildningar har de flesta av de anställda lärarna genomgått en pedagogisk grundkurs, och många även någon form av påbyggnadskurs. Inom en utbildning stimuleras pedagogisk fortbildning via regelbundna lärardagar och kursledarmöten. En utbildning får beröm för sitt starka pedagogiska ledarskap, och inom en annan utvärderad utbildning ser bedömare positivt på att lärarna har varit framgångsrika vid ansökningar om interna projektmedel för pedagogisk utveckling.

Utvecklingsområden som nämns är att utveckla rutiner för utveckling och uppföljning av lärares högskolepedagogiska kompetens, pedagogik i relation till distanskurser, och förstärkt kompetens rörande didaktik och examination i relation till studenter med funktionsvariation. Bedömargrupperna rekommenderar kompetensutveckling inom e-lärande och även kompetensutveckling gällande tekniska och andra hjälpmedel som kan finnas tillgängliga för att underlätta för studenter med särskilda behov. Andra utvecklingsområden som nämns gällande pedagogik är lärargruppens pedagogiska medvetenhet och samsyn, bristande tid till pedagogisk kompetensutveckling och möjligheterna till att söka (lokala) projektmedel för högskolepedagogisk kompetensutveckling. Bättre möjligheter till att söka medel skulle kunna användas som ett incitament för pedagogiskt intresserade lärare. Några ytterligare rekommendationer som bedömare ger avseende högskolepedagogik är att erbjuda lärare kompetensutveckling med fokus på rättssäker examination och kursutveckling med fokus på konstruktiv länkning, samt att ta fram en pedagogisk karriärstege på fakultetsnivå, för att undvika att ansvaret för pedagogisk fortbildning hamnar hos varje enskild lärare. Ett citat i relation till detta:

Uppsala universitet har en pedagogisk meriteringsmodell och det vore önskvärt om fakulteten stimulerade lärarna att söka pedagogisk meritering för att synliggöra och höja statusen på utbildningsuppdraget.

I ett par bedömarutlåtanden står att läsa att studenterna uppfattar **lärarnas tillgänglighet** som god (detta gäller: kand. ledarskap, kvalitet, förbättring, BMA), men i ett par andra utlåtanden skrivs att tillgängligheten och engagemanget verkar variera mellan enskilda lärare. En bedömargrupp skriver att vissa studenter uppfattar att det kan vara problem att komma i kontakt med studierektor eller programråd för utbildningen.

Det framkommer i flera bedömarutlåtanden att **lärarnas arbetsituation** många gånger är pressad, med flera olika arbetsuppgifter som ska hanteras parallellt. En rekommendation med anledning av detta är att se över lärarsituationen med avseende på hur många olika kurser enskilda lärare är inblandade i, för en långsiktigt mer hållbar situation. I ett antal utlåtanden nämns problem med underbemanning inom utbildningen, och det är även ett problem med för stor andel visstidsanställningar och vikarier på vissa håll. De bedömare som noterat sådana problem menar att dessa förhållanden riskerar att skapa en instabil utbildningsmiljö med bristande kontinuitet i utbildningen. En svaghet som nämns är den tid det tar att rekrytera nya lärare och att det kan vara svårt att överhuvudtaget hitta personer med rätt kompetens. De utbildningar som bedrivs på Campus Gotland vittnar om svårigheter med nyrekrytering av kompetenta lärare.

En möjlig lösning för att underlätta en pressad arbetsituation för lärarna kan vara ökad användning av **lärarkollegium**. En bedömargrupp skriver att man inom ramen för ett sådant kollegium kan diskutera den professionella lärarrollens olika aspekter. Samma grupp skriver även att ett lärarkollegium kan vara ett forum för förenkling av överlämningar och ensande av kursernas utformning. Ett citat:

Institutionens pedagogiska/didaktiska fora, till exempel de återkommande lärarmötena, kan med fördel inkludera regelbundna samtal om vissa aspekter som för närvarande tycks beröras i liten eller ingen utsträckning. Hit hör samtal om utveckling och uppföljning av kurser på grundnivå (inklusive om utformning och uppföljning av kursvärderingar), om studenternas arbetsbörda och i vilken mån lärarnas undervisnings- och examinationspraktik kan underlätta god psykosocial studiemiljö, om jämställdhetsperspektiv i vid mening (vilket också omfattar inkluderande undervisning), och om hur samhällets behov och studenters framtida arbetsliv speglas i kursinnehåll och kursutbud.

Ett par bedömargrupper skriver att regelbundna och schemalagda träffar mellan lärarna som undervisar inom ett program blir särskilt viktigt då det är flera olika institutioner som delar på undervisningen.

Studenternas villkor

Under den här rubriken sammanfattas de styrkor, svagheter/utvecklingsområden och rekommendationer som bedömarna identifierat för aspekter inom de utvärderade utbildningarna som rör studenternas villkor.

Alla bedömargrupperna nämner **studenternas möjligheter till inflytande på sin utbildning** som en styrka. Studenter finns representerade i beslutande organ på olika nivåer så som bland annat utbildningsnämnd, programråd/-kommittéer och olika arbetsgrupper. En annan styrka som lyfts fram av ett par bedömargrupper är andra forum mellan utbildningsansvariga och studenter. På ett par utbildningar träffar programansvarig/programledning studenter från utbildningen under terminens/kursens gång för att ha en ständigt pågående dialog eller för att gå igenom kursvärderingar och diskutera åtgärder. Dessa dialoger anser bedömargruppen vara ett mycket bra komplement till de

skriftliga och kvantitativa kursvärderingarna. Kontinuerlig uppföljning och utveckling av kurser genom avstämningar med studentrepresentanter under pågående kurser lyfts också fram som ett positivt exempel. I ett utlåtande framkommer dock att studenterna tycker det är oklart vad som görs med den återkopplingen de ger till programmet och hur förbättringar implementeras.

I utlåtandet av en utbildning som är under revision framkommer att studenterna har varit delaktiga i och haft möjlighet att påverka förändringsarbetet, något som ses som en styrka av bedömargruppen. Ytterligare styrkor som nämns av ett par andra bedömargrupper är att studenterna upplever att de har nära vägar till att påverka den egna kursen, att synpunkter snabbt tillvaratas av institutionen, att kontakten med institutionen fungerar bra och att det finns en lyhördhet för studenternas önskemål.

Som tidigare nämnts så anser bedömargrupperna att studenterna har god möjlighet till inflytande på sin utbildning. Denna möjlighet tillvaratas dock inte alltid. I två utlåtanden skriver bedömargrupperna att programledningen upplever att det är svårt att hitta studenter som vill engagera sig. En bedömargrupp lyfter fram som en svaghet att det är vanligt att en till tre personer (studenter och/eller lärare) är frånvarande från programrådet (rådet består av programansvarig, två lärare, tre studenter och en arbetslivsrepresentant). I ett annat bedömarutlåtande framkom som en svaghet att trots att studenterna ansåg att programrådet fungerade relativt bra så tyckte de att rådet skulle kunna ha en högre grad av inflytande. En annan grupp nämner att en mittutvärdering ska göras enligt rutin men detta görs inte alltid och att det är svårt att fastställa huruvida denna utvärdering har någon direkt påverkan på genomförandet av kursen. På en av utbildningarna träffar programansvarig regelbundet studenterna i samband med undervisning för att fånga upp eventuella synpunkter eller missnöjen. Då utbildningsmiljön är relativt liten kan detta tillvägagångssätt bli en svaghet om det skulle uppstå ett missnöje bland studenterna och om de inte skulle känna sig bekväma med att lämna synpunkter i ett sådant forum. I ett av utlåtandena framkommer att det finns frågetecken hos studenterna kring hur studentrepresentanter utses och studenterna efterfrågar en tydlig och oberoende kanal för studentinflytande på både grund- och avancerad nivå. En bedömargrupp uppger att studenterna inte alltid känner till vem som representerar dem, i vilka beslutsfattande organ det finns studentrepresentation och hur vägen dit ser ut. Gruppen anser att utbildningen tillsammans med programföreningar och kåren med fördel skulle kunna utveckla sina strategier för att öka engagemanget och studentrepresentationen.

När det gäller rekommendationer så föreslår en av bedömargrupperna att programansvarig betonar vikten av närvaro vid programråd och ser till att det finns suppleanter som kan ersätta ordinarie studentrepresentant vid sjukdom eller annan frånvaro. En annan bedömargrupp anser att utbildningen fortsättningsvis bör arbeta aktivt för att öka studentmedverkan i vidareutvecklingen av utbildningen och lyfter att eftersom att traditionella sätt att involvera studenter i utbildningen inte tycks fungera optimalt så bör formerna för studentinflytande anpassas och förändras för att engagemanget kan öka. Ytterligare en bedömargrupp rekommenderar att utbildningen funderar över vilka incitament som finns för studenterna att vara delaktiga och utöva inflytande. Gruppen nämner att det kanske går att förmedla på ett tydligare sätt att det är en unik möjlighet att påverka sin studiesituation samtidigt som studenterna får en värdefull erfarenhet av styrelsearbete som de kan lägga till i sina CV. I samma utlåtande framkommer att många studenter inte vet vem som representerar dem och var de är representerade. Ett par bedömargrupper rekommenderar att utbildningen tillsammans med programföreningar och studentkår utvecklar sina strategier för att öka engagemanget och synliggöra studentrepresentationen, hittar former för att göra studentinflytandet mer oberoende samt tar del av hur andra lärosäten arbetar med studentinflytande. Att låta studenterna på ett aktivt sätt vara med och påverka utbildningens innehåll rekommenderas av en annan bedömargrupp.

Återkoppling på kursvärderingar är också något som framhålls när det gäller studentinflytande och som nämns som en styrka av några bedömargrupper³. (Detta gäller: h-ing. kvalitetsutveckling och ledarskap, h-ing. maskinteknik, h-ing. kvalitetsutveckling och ledarskap.) Av några utlåtanden framkommer att utbildningsansvariga (lärare, programansvariga m.fl.) är måna om att få studenternas synpunkter. I ett utlåtande lyfter bedömargruppen fram styrkan med att studenterna får återkoppling på kursvärderingar via lärportalerna och vid kursintroduktionen vid kommande kurstillfälle. Medan några andra bedömargrupper nämner att återkopplingen på kursvärderingar till studenter är ett utvecklingsområde. Exempelvis framkommer i några utlåtanden att lärarna inte alltid återkopplar resultat och åtgärder från föregående kursvärdering i samband med kursstart. I ett annat utlåtande framkommer att även undervisande lärare som gör kortare insatser på kurserna inte heller fått någon återkoppling på kursvärderingar. Vid ett platsbesök fick en annan bedömargrupp det tydligt kommunicerat till sig av studenterna att de inte upplever att kursvärderingarna tas på allvar eftersom det inte bekräftas att deras insats med att besvara dem betyder något. En bedömargrupp tycker det är oklart hur utfallet på frågorna (en slutet och en öppen) om lärarnas insatser på kursen tas tillvara och hur eller om behörig chef får ta del av utfallet för att vid behov kunna följa upp och stödja lärare som återkommande får kritik. Gruppens rekommendation är att det skapas en rutin för hur man kan ta hand om dessa synpunkter samt följa upp och stödja berörda lärare. En annan bedömargrupp rekommenderar att resultaten och uppföljningen på kursvärderingarna publiceras på ett sådant sätt att studenterna senare kan komma åt dem. Ett citat:

Återkoppling gällande kursutveckling till studenter kan förbättras så att de tydligare ser att deras medverkan är betydelsefull.

Olika aspekter gällande den **fysiska studiemiljön** nämns som styrkor i några bedömarutlåtanden. (Detta gäller: statistiska inst., teologiska inst., h-ing. maskinteknik, BMA.) Det handlar om god tillgång till laborationssalar utanför lektionstid, undervisningslokaler som har fått bättre utrustning samt tillgänglighet till studie- och matplatser. En bedömargrupp nämner att biblioteksresurser huvudsakligen är goda och att studenterna har möjlighet att hitta den litteratur som behövs. I de fall som litteratur har varit otillgänglig har ersättningslitteratur snabbt kunnat sättas in. Lokalsituationen ser dock olika ut för olika utbildningar och flera bedömargrupper nämner att det finns en brist på undervisningslokaler, rum för projektarbeten, studieplatser, tysta läsplatser och/eller grupprum, uppehållsutrymmen där studenterna t.ex. kan äta medhavd mat samt för få mikrovågsugnar. Ett par utlåtanden berör att de är för högljudd vid studieplatserna och en bedömargrupp rekommenderar att utbildningen involverar studenterna i ett lokalprojekt med syfte att utvärdera vad som kan göras åt den bullriga miljön så att studenternas inflytande över den fysiska studiemiljön ökas. Dålig luftkvalitet i somliga lokaler och för låga inomhustemperaturer i vissa tentamenssalar lyfts också fram som en svaghet av ett par bedömargrupper. I det fall då det är svårt att boka lokaler i byggnader där flera utbildningar har sin hemvist rekommenderar en bedömargrupp att man schemalägger ett tillfälle där studenternas studiesituation diskuteras med lärare.

Några bedömargrupper lyfter också fram den **psykosociala studiemiljön** som en styrka. (Detta gäller: h-ing. kvalitetsutveckling och ledarskap, h-ing. maskinteknik, receptarie, BMA.) I ett bedömutlåtande framkommer att det finns en god kommunikation mellan studenterna och de flesta av lärarna samt programansvarig på utbildningen. I samma utlåtande framkommer också att utbildningen lägger stor vikt vid olika trivselskapande aktiviteter. En annan bedömargrupp lyfter fram att kursledare och ledning, i synnerhet under den första terminen, visar ansvarstagande för att studenterna ska trivas och för att skapa en god psykosocial miljö för att stötta studenternas lärande. I

³ Bedömarnas synpunkter rörande arbete med kursvärderingar och kursrapporter i övrigt sammanfattas under rubriken "Utveckling av utbildningen".

ett annat utlåtande nämns att studentervice och studentkåren arbetar tillsammans under de första veckorna på utbildningen för att introducera de nya studenterna samt att programansvarig och studievägledare håller ett gemensamt informationsmöte för nyantagna studenter. I ett par bedömarutlåtanden nämns att det förekommer problem med den psykosociala studiemiljön (samarbete mellan lärare och studenter) på enstaka kurser. Stress och dåligt mående bland studenterna lyfts fram som vanligt förekommande av en bedömargrupp. I ett annat utlåtande framkom att studenterna inte vet vart de ska vända sig vid arbetsmiljöproblem. En rekommendation är därför att det tydligare ska framgå för studenterna vem som är ansvarig för deras arbetsmiljö och till vem de kan vända sig vid behov.

Några utbildningar erbjuder olika former av **stöd för att stötta studenternas lärande**, detta ses om en styrka av några av bedömargrupperna. (Detta gäller: receptarie, BMA, h-ing. maskinteknik.) En utbildning har spärrgränser under programmets gång för att tidigt kunna upptäcka studenter som har problem med studierna och för att förhindra att moment från tidigare kurser blir eftersläpande. På en annan utbildning följer studierektor upp studieresultat och kontaktar studenter som ligger i riskzonen för att erbjuda individuell studieplanering. Detta bidrar till att utbildningens har en bra genomströmning. En utbildning som har flera studenter med språkliga utmaningar erbjuds stöd av bl.a. språkverkstaden i form av återkoppling på texter under den första kursen. En bedömargrupp nämner som en svaghet att studenterna har en oklar bild av vart de kan vända sig för att få olika former av stöd i sin studiesituation. I ett annat utlåtande framkommer att utbildningen upplever svårigheter med att nå ut till studenterna med erbjudanden om studiestöd och studieteknik (kanske främst till de studenter som behöver det bäst) samt att studenterna inte nyttjar dessa resurser i någon större utsträckning.

Ett par bedömarutlåtanden nämner studievägledning, där den ena gruppen nämner att då det saknas en studievägledare i nära anslutning till utbildningen får lärarna åta sig uppgifter som egentligen är studievägledarens ansvar, och den andra gruppen menar att studievägledarna i större utsträckning borde bedriva mer uppsökande verksamhet.

En bedömargrupp lyfter fram **rättssäker examination** som en styrka. (Detta gäller statistiska inst.) I utlåtandet framkommer att studenter i kurser med skriftlig examination skriver anonymt, att vid konstruktion av tentamina bidrar alltid en kollega med granskning och att vid uppsatsskrivande förekommer en handledare och en examinator samt att det för C-uppsatsen finns kriterier utarbetade av en handledargrupp. Svagheter som gäller rättssäkerheten vid examination och som nämns i ett par bedömarutlåtanden är att vid examination på distanskurser finns det en osäkerhet inbyggd ifråga om vem det faktiskt är som genomför en tentamen eller hemuppgift, att studenterna inte är anonyma i enskilda inlämningar eller grupparbeten. Ytterligare en svaghet som nämns av en grupp är att examination i miljöer där studenter och lärare har en nära kontakt kan försvåra rättssäkerheten och påverka bedömningen av studenternas prestationer på olika sätt. För att stärka rättssäkerheten rekommenderar några bedömargrupper att det finns tydliga och betygs-/bedömningskriterier, anonyma examinationer och att det vid grupp-inlämningar krävs att varje student redovisar och reflekterar över sin egen och andras insatser till helheten. En annan rekommendation är att kompetensutveckla lärarkollegiet i rättssäker examination.

Lärande

Under den här rubriken sammanfattas de styrkor, svagheter/utvecklingsområden och rekommendationer som bedömarerna identifierat för aspekter inom de utvärderade utbildningarna som rör studenternas lärande.

Måluppfyllelse är en aspekt som lyfts fram som en styrka av flertalet bedömargrupper. (Detta gäller: teologiska inst., kand. ledarskap, kvalitet, förbättring, inst. för psykologi, h-ing. maskinteknik, receptarie, BMA.) Bedömarna menar att det finns en god överensstämmelse mellan kursplanernas mål och examensordningens mål i högskoleförordningen. Bedömargrupperna ger exempel på olika aktiviteter och examinationer som bidrar till uppfyllelsen av kurs- och programmål. Mål-/programmatriser förekommer för vissa av de utvärderade utbildningarna och lyfts fram som en styrka av bedömargrupperna. Dessa ger en kartläggning av hur examensordningens mål kopplar till kursmålen och hur examensmålen examineras i olika kurser samt på vilken nivå. En bedömargrupp anser att arbetssättet med att bryta ned de nationella målen på detaljnivå är en styrka och en annan menar att framtagandet av målmatrisen är en styrka i sig utifrån att matrisen är enhetlig. En tredje bedömargrupp lyfter fram att målmatrisen visar att examensmålen återkommer i flertalet kurser inom programmet vilket de anser visar på en god progression och struktur för måluppfyllelse. Samma matris klargör också progressionen för generiska kunskaper och färdigheter såsom kritiskt tänkande, vetenskapligt skrivande, etik och hållbarhet vilket lyfts fram som en styrka. Svagheter rörande målformulering och betygs-kriterier som framkommer i bedömarutlåtandena handlar om att det saknas betygs-kriterier, utbildningsmål som konkretiserats på en alltför detaljerad (konkret) nivå vilket medför att några mål förkommit, att det saknas skriftliga kriterier för betyget underkänd och att de skriftliga betygs-kriterierna i vissa fall är för omfattande och detaljerade. I ett par utlåtanden nämns att mål har blivit borttappade (t.ex. mål relaterade till värderingsförmåga och förhållningssätt men även andra typer av mål) och att det trots att det finns målmatriser är svårt att bedöma om alla kursmål täcks av och examineras. En grupp skriver att det är oklart hur de nationella examensmålen ska nås inom utbildningarna för respektive nivå, vilket medför att det inte med säkerhet kan sägas vara säkrat att de faktiska studieresultaten motsvara de förväntade. När det handlar om studenter som läser nätbaserade kurser skriver en av bedömargrupperna att de är tveksamma till om dessa får samma möjligheter att utveckla muntlig kommunikationsförmåga och samarbete som campusstudenter. Dessa är färdigheter som gruppen anser bör vara av intresse för framtida arbetsgivare.

När det gäller rekommendationer anser en bedömargrupp att ett utvecklingsområde är att arbeta med att utveckla målmatrisen inom lärolaget och sedan använda den som ett centralt verktyg för att säkerställa måluppfyllelse på ett rättssäkert sätt. Ett par grupper rekommenderar också att målmatrisen förankras med/kommuniceras till studenterna för att bl.a. ge dem en förståelse för programmet som helhet. Andra bedömargrupper uttrycker att lärarna behöver stöd för att utarbeta relevanta betygs-kriterier till examinationerna, att det finns ett behov av att säkerställa att betygs-kriterierna är tydliga och ändamålsenligt utformade i samtliga kurser och att utbildningsmålen som gäller värderingsförmåga och förhållningssätt förstärks. Ytterligare en rekommendation från en av grupperna är att se över så att det finns en överensstämmelse mellan hur målen för utbildningen anges i lokala dokument och på programmets hemsida med hur de anges i högskoleförordningens bilaga. I ett utlåtande rekommenderar bedömargruppen att kursmålet som rör lagarbete och samverkan med andra yrkesgrupper adresseras tydligare och att det tydliggörs hur detta mål också examineras. En bedömarpanel har funderat över om examensmålet som rör ”visa sådan färdighet som fordras för att självständigt arbeta inom det område som utbildningen avser” och ger förslagen att antingen införa en strimma av professionell utveckling och 2-3 veckors VFU eller se över kursutbudet så att moment med praktiska inslag och specialisering kan ökas. En annan grupp anser att förmågan att identifiera och lösa problem utanför en akademisk kontext är något som bör stärkas. För att tillvarata tidigare studenters uppfattningar om utbildningen och måluppfyllelse av programmålen (inkl. examensordningens mål) rekommenderar en bedömargrupp att den aktuella utbildningen årligen genomför en alumnuundersökning riktad till de som tog examen för tre år sedan.

Progression är en faktor som nämns som en styrka av flertalet av bedömarna. (Detta gäller: BMA, h-ing. kvalitetsutveckling och ledarskap, h-ing. maskinteknik, h-ing. byggt teknik⁴, kand. ledarskap, kvalitet, förbättring.) I utlåtandena framkommer goda exempel på hur de utvärderade utbildningarna arbetar med progression. En utbildning har upplägget att alla kursledare medverkar i första kursen vilket lägger god grund för fortsatt progression. I en annan utbildning diskuteras progression regelbundet vid lärmöten och i programkommittén. Några av bedömargrupperna skriver att progressionen inom olika områden behöver stärkas. Det handlar om progression i vetenskapligt skrivande, kritiskt tänkande, samt muntlig och skriftlig framställning. Vissa av rekommendationerna rör progressionen inom ämnen. För program kan det handla om att lägga mer fokus på djup (och minska koncentrationen på bredd) och för fristående kurser om att etablera progression mellan kurser med olika inriktningar inom ett ämne. En annan bedömargrupp menar att det är viktigt att kursansvariga har regelbundna möten för att säkerställa att progression. De anser också att kopplingen mellan kurserna aktivt bör tydliggöras för studenterna. En av grupperna rekommenderar att målmatriken används för att säkerställa att progression uppnås och för att kartlägga vilka examinationsformer som tillämpas för att tillse variation.

Bedömargruppen föreslår att programansvarig förtydligar kartläggningen av examinationsformerna med hjälp av målmatriken så att progression och variation säkerställs. Exempelvis kan studenterna tränas och examineras på ett sätt så att det ställs högre krav på muntlig och skriftlig kommunikation allt eftersom utbildningen framskrider.

I flera av bedömarutlåtandena nämns **varierade undervisnings- och examinationsformer** som en styrka. (Detta gäller: receptarie, h-ing. kvalitetsutveckling och ledarskap, BMA, h-ing. maskinteknik, kand. ledarskap, kvalitet, förbättring, en av utbildningarna vid inst. för psykologi, statistiska inst.) Studentcentrerat lärande och **studentaktiverande undervisningsformer**, som t.ex. studentaktiverande laborationer och seminarier, kamratgranskning/-bedömning lyfts också fram som styrkor. Andra styrkor som omnämns är problembaserat lärande och öppna frågeställningar utan facit. I ett par av bedömarutlåtandena skriver bedömarna om reflektionsmoment eller självvärderingar som studenterna gör under kursens gång. Positiva kommentarer handlar om reflektion som rör den individuella lärandeprocessen (hur man ligger till i förhållande till kursmålen och hur man planerar att arbeta för att ta sig vidare) och gruppens utveckling (grupppinteraktioner och det egna bidraget till gruppen). ”Flipped classroom” och inspelade föreläsningar är exempel på andra undervisningsformer som uppmärksammas som styrkor i ett par av bedömarutlåtandena. En bedömargrupp lyfter fram innovativa undervisningsformer/uppgifter och ger som exempel när studenter på första året ”coachas” av studenter som går andra året. Ett annat exempel på innovation är när studenterna i den första årskursen delas in i fasta grupper utifrån ett personligt brev, så att sammansättningen av grupper baseras på olika personligheter och tidigare arbetslivserfarenheter, med syfte att utveckla en fungerande gruppdynamik långsiktigt. Grupparbeten examineras så att de betygssätts med högst betyget tre och om studenten vill uppnå ett högre betyg så får studenten individuellt komplettera grupparbetet med reflekterande uppgifter. I ett annat bedömarutlåtande framhålls som styrkor gällande **examination** att individuella praktiska prov förekommer i alla kurser med laborativa dokument och att när muntliga examinationsformer tillämpas är två lärare involverade. En av de utvärderade utbildningarna tillämpar målrelaterad examination på ett flertal av programmets kurser vilket ses som en styrka av bedömarna då det tydliggör sambandet mellan examination och förväntade studieresultat och bidrar till att säkerställa att studenterna når målen. Till de målrelaterade tentamina, men även muntliga och skriftliga examinationer, finns bedömnings-/betygskriterier framtagna. Dock anser bedömarna att vissa av dessa behöver ses över och omarbetas

⁴ Kategoriseringen för högskoleingenjörsprogrammet i byggt teknik är endast baserad på det externa bedömarutlåtandet från University of Twente. Vid kvalitetsrapportens färdigställande fanns utlåtandet från de svenska interna bedömarena ännu inte tillgängligt.

så att det blir tydligare för studenterna vad som krävs av dem och som krävs för olika betyg. Ett citat:

Bedömargruppen ser också att lärargruppen i stort har en positiv experimentlusta gällande undervisningen. De verkar inte rädsla för att prova nya sätt att undervisa och examinera.

Vid platsbesöket fick en av bedömargrupperna veta av studenterna att de inte upplevde att det var någon större variation av examinationsformer inom utbildningen. Studenterna ansåg också att det var för många grupparbeten och att det är problematiskt att det sätts individuella betyg på gruppuppgifter. En annan bedömargrupp nämner att det är en svaghet att studenterna inte utför något mer enskilt projekt än kandidatuppsatsen eftersom det innebär färre möjligheter att utveckla individuella färdigheter och kompetenser under utbildningens gång. I ett av utlåtandena skriver bedömarna att de uppfattar att det på flera kurser saknas föreläsningar och att det som i kursupplägget benämns som seminarier inte är fysiska eller virtuella möten utan att kommunikationen mellan studenter och lärare huvudsakligen utgörs av instuderingsfrågor och skrivuppgifter som studenterna får skriftlig återkoppling på. Studenterna har i kursvärderingar uttryckt önskemål om fler föreläsningar då ämnet uppfattas som svårtillgängligt.

En bedömargrupp rekommenderar att programansvarig förtydligar kartläggningen av examinationsformerna utifrån målmatrisen för att tillse att progression och variation säkerställs. Samma grupp förordar också att lärarlaget samlas en gång per år för att noggrant och systematiskt gå igenom och analysera alla kurser, kursmål och examinerande moment och sätta dem i relation till de nationella målen. En annan grupp noterar att utbildningen själv uttrycker en önskan om att arbeta med alternativa undervisnings- och examinationsformer och rekommenderar utbildningen att inkludera dessa utvecklingsområden i sitt arbete pedagogiska utvecklingsarbete.

En bedömargrupp fick vid platsbesöket ta del av flera olika goda exempel på hur lärarna arbetar med **konstruktiv länkning** och kopplar ihop innehåll, läraaktiviteter och examinationsformer. (Det gäller h-ing. maskinteknik.) Detta bekräftas av studenterna som redogör för flera olika kursupplägg som tydligt kopplar läraaktiviteter till kursinnehåll vilket sedan avspeglas i examinationsformer. Flera av kurserna examineras också med minst två olika examinationsmetoder. Studenterna på den aktuella utbildningen upplevde att läraaktiviteterna underlättade deras lärande. En svaghet som framkommer i ett bedömarutlåtande är att det tycks finnas enskilda lärare som inte kopplar sina undervisningsmoment och tentamensfrågor till utbildningens lärandemål, dvs. som inte arbetar med konstruktiv länkning. I ett utlåtande skriver bedömargruppen att utbildningen behöver säkerställa progression och länkning samt skapa överblick över den konstruktiva länkningen särskilt då det finns planer på en revision av programmet. Samma bedömargrupp framhåller att *”det är av stor vikt att kursansvariga har god kännedom om hur kursmål länkar med examensmål samt vägen dit, så att inte revisionen gör att viktig måluppfyllelse faller bort.”*

Vikten av att få **återkoppling** på uppgifter och examinationer är något som lyfts fram av flera av bedömargrupperna. (Följande utbildningar har fått goda omdömen om återkoppling: kand. ledarskap, kvalitet, förbättring, h-ing. maskinteknik.) En bedömargrupp framhåller som en styrka att lärarna ger skriftlig återkoppling på alla skriftliga examinerande uppgifter. Vid platsbesöket nämnde studenterna vid en utbildning att de tycker att de får bra återkoppling på laborationsrapporter. Flera av bedömarutlåtandena lyfter dock upp sparsam eller saknad återkoppling på uppgifter och moment i utbildningen som en svaghet. Studenterna på flera utbildningar efterfrågar mer återkoppling och det finns också lärare som önskar mer tid för att kunna ge studenterna användbar återkoppling som stödjer deras lärande. Ett par bedömargrupper rekommenderar att återkopplingen på uppgifter eller moment införs eller förbättras. Exempelvis nämns tydligare återkoppling på laborationsrapporter. Ett par grupper rekommenderar utbildningarna att involvera studenterna i återkopplingen. Till exempel föreslås att peer review kan användas under skrivprocessen av skriftliga arbeten för att ge studenterna möjlighet att både får träna på att ge och ta emot återkoppling på ett konstruktivt sätt.

Undervisningens innehåll

Under den här rubriken sammanfattas de styrkor, svagheter/utvecklingsområden och rekommendationer som bedömarna identifierat för aspekter inom de utvärderade utbildningarna som rör undervisningens innehåll.

I flera av bedömarutlåtandena från de utbildningar som utvärderats under den aktuella omgången nämns **forskningsanknytning** och **vetenskaplig grund** som styrkor. (Detta gäller: receptarie, h-ing. elektroteknik, h-ing. kvalitetsutveckling och ledarskap, teologiska inst., kand. ledarskap, kvalitet, förbättring, statistiska inst.) Några faktorer som bedömarna menar ger god forskningsanknytning är en enhetlig och väl strukturerad vetenskaplig grund, en positiv inställning till att låta studenterna läsa originalkällor, kontinuerliga uppdateringar av kursmaterial, och att låta studenter delta i aktiva forskningsprojekt som bedrivs på institutionen, exempelvis inom ramen för självständiga arbeten. En bedömargrupp lyfter som en styrka att vetenskaplighet kontinuerligt övas som en strimma genom det aktuella programmet genom rapportskrivande, referenshantering, metodträning och kritiskt tänkande. Flera bedömargrupper lyfter fram som en styrka att de undervisande lärarna bedriver forskning parallellt med sin undervisning. Dessa lärare förmedlar därmed aktuella resultat till studenterna, men att vara forskningsaktiv innebär även att man håller sig à jour med aktuella forskningsresultat och att vetenskaplig metodik används och lärs ut. Dessa bedömargrupper menar därför att kopplingen mellan utbildning och forskning stärks genom att man har forskningsaktiva lärare.

Inom några andra utbildningar menar bedömargrupper att forskningsanknytningen kan behöva stärkas, integreras eller tydliggöras för studenterna, särskilt på grundläggande nivå. Det kan även behöva tydliggöras hur den forskning som bedrivs på institutionen kommer studenterna till gagn. Andra exempel på hur forskningsanknytningen kan stärkas är att genomlysa all kurslitteratur samt kursmålen för att säkerställa den vetenskapliga nivån, och att öka användningen av vetenskapliga artiklar. Andra bedömare menar att forskningsanknytningen kan bli svagare av att många lärare saknar egen forskningsbakgrund, men att det inte behöver vara stort minus då det rör sig om yrkesprogram. Ett sätt att komma till rätta med detta kan vara forskningsinriktad kompetensutveckling för lärarkollegiet, till exempel genom uppmuntran till aktivt deltagande i forskningsbaserade konferenser och tidskrifter. I ett bedömarutlåtande sägs att trots att den ämnesmässiga lärarkompetensen är hög så blir forskningsanknytningen otillräcklig och osynlig, och denna bedömargrupp rekommenderar att det tydliggörs för studenterna att den problemlösning och metodik som används vid exempelvis laborationer utgör vetenskaplig metod. Ett citat:

För att säkra studenternas progression och måluppfyllelse att utveckla ett vetenskapligt och kritiskt förhållningssätt behöver forskningsanknytningen tydliggöras. Bedömargruppen rekommenderar att vetenskapliga artiklar införs i kursplaner och undervisning där det är relevant och att vetenskaplig metod diskuteras systematiskt.

Gällande **jämställdhet och lika villkor** så ser bedömargrupper som styrkor att det på flera håll finns ett stort engagemang och medvetenhet om detta, samt att ämnet tematiseras och diskuteras inom olika kurser. (Detta gäller: statistiska inst., teologiska inst., receptarie, h-ing. byggt teknik, BMA, h-ing. kvalitetsutveckling och ledarskap, h-ing. maskinteknik.) Flera bedömargrupper ser vidare att det finns goda stödfunktioner för lika villkor vid universitetet. En bedömargrupp lyfter fram en lovvärd handlingsplan för lika villkor för studenter på fakultetsnivå. På vissa av de utvärderade utbildningarna är könsfördelningen jämn, och man uppvisar liknande siffror för genomströmning oavsett kön. Inom en utvärderad utbildning integreras jämställdhetsperspektivet bland annat i de *case* som studenterna arbetar med inom programmet.

Ett citat:

The data shows that the programme is doing very well in this regard. The mentorship programme for female students is to be commended as is the large female student representation on boards at the university.

Andra bedömaregrupper menar att arbetet med jämställdhet kan behöva systematiseras och medvetandegöras, exempelvis genom att jämställdhetsperspektivet förtydligas i kursinformation och kursplan, och en grupp skriver att det är oklart hur arbete med jämställdhet och lika villkor kommuniceras och implementeras i utbildningen i praktiken. Inom en mansdominerad utbildning framkommer vid studentintervjuer att kvinnor haft svårt att uttrycka sina åsikter, och på ett par av de utvärderade utbildningarna förekommer att studenter upplevt sig negativt särbehandlade.

Rekommendationer som lämnas till utbildningarna med avseende på jämställdhet och lika villkor inkluderar att man bör diskutera jämställdhet och lika villkor i större utsträckning i lärarlaget, synliggöra jämställdhet som ett kursmål i kurser där detta behandlas men inte nämns i målbeskrivningen, samt tydliggöra rutiner för hantering av diskrimineringsärenden. En bedömaregrupp rekommenderar ett förnyat och kraftfullt arbete för att förebygga negativ särbehandling av enskilda studenter, exempelvis genom att anordna workshops på temat jämställdhet. Inom de utbildningar där könsfördelningen är skev rekommenderas att man fortsätter arbetet med att utjämna fördelningen, exempelvis genom rekryterings- och informationsbesök i grundskolan.

Inom flera av de utvärderade utbildningarna finns styrkor med avseende på **internationalisering** (detta gäller: teologiska inst., BMA, h-ing. elektroteknik, h-ing kvalitetsutveckling och ledarskap, h-ing. maskinteknik, receptarie), men även svagheter. En bedömaregrupp skriver att flera av de utvärderade kurserna innehåller globala och internationella perspektiv, och att de erfarenheter som finns i såväl den internationella studentgruppen som hos lärarna tillvaratas och berikar undervisningen. En annan grupp anger som en styrka att svenska studenter integreras med utländska studenter redan på grundnivå, och att flera lärare är aktiva i internationella forskningssamarbeten och vid internationella konferenser. Ett par bedömaregrupper nämner de möjligheter som finns till internationella utbyten som styrkor, samt att kurslitteraturen ofta är på engelska, med bas i internationell forskning. Att globala frågeställningar förekommer i fördjupningsprojekt ses också som en styrka.

Inom några av de utvärderade utbildningarna noterar bedömarna brister kring information om möjligheter till utbyten. Här rekommenderas att tydligare information om befintliga möjligheter till utbyten ges till studenterna, till exempel genom riktad marknadsföring och coachning. En annan rekommendation är att öka samverkan med internationella studenter inom närliggande utbildningar (exempelvis på masternivå inom samma ämne). En annan bedömaregrupp skriver att kunskapen om yrket i andra länder förefaller låg, och man föreslår att inkludera inresande studenter med programstudenter på grundnivå. Inom några andra utbildningar ser bedömarna som ett utvecklingsområde att i stort sett all undervisning, kurslitteratur och alla examinationer är på svenska, samt att utbildningen främst är inriktad på svensk arbetsmarknad. Om undervisningen primärt hålls på svenska försvårar det även för inresande utbytesstudenter att delta i utbildningen. För utbildningar med inga eller små inslag av att kommunicera på engelska rekommenderas att den språkliga träningen i engelska stärks, då man i arbetslivet ofta är verksam i en internationell miljö. Inom ett par utbildningar som har få utresande studenter beskrivs att man i praktiken blir försenad ett år i programmet om man gör en utbytestermin eftersom det är svårt att hitta utländska universitet som erbjuder kurser som motsvarar de obligatoriska kurserna inom programmen. Detta menar bedömarna sannolikt avskräcker en del från att söka utbytestermin. Bedömarna rekommenderar att

viss valfrihet inom kursutbudet införs, och/eller att fler kurser eller till och med en hel termin ges på engelska. Andra rekommendationer består i att utbildningsansvariga bör besöka andra (svenska) lärosäten med liknande utbildning för att se hur de jobbar med internationalisering och eventuellt starta utbyttessamarbeten, samt att bjuda in fler internationella gästforskare och föreläsare.

Gällande **hållbarhetsperspektivet** menar en del bedömaregrupper att detta kommer till tydligt uttryck i vissa kurser, och inom en utvärderad utbildning har man flera kurser med uttalat fokus på hållbarhet. En annan grupp lyfter som en styrka att hållbarhetsperspektivet genomgående övas inom laborativa moment. (Detta gäller: teologiska inst., h-ing. kvalitetsutveckling och ledarskap, kand. ledarskap, kvalitet, utveckling, BMA.)

Inom andra program menar bedömarna att aspekter av hållbarhet bör stärkas och förtydligas i kursplaner och undervisning. En grupp föreslår att hållbarhet bör inkluderas mer explicit i examensarbetet, gärna genom införande av ett sådant kursmål, och ytterligare en bedömaregrupp rekommenderar att hållbarhetsperspektivet inkluderas som kursmål i lämpligt vald kurs. En annan rekommendation är att kartlägga hur temat hållbar utveckling kommer till uttryck i de kurser som inte har detta som ett explicit delämne, och hur studenterna använder sina kunskaper om området även i dessa kurser, inte minst i examensarbetet. Andra grupper rekommenderar att fler diskussioner på temat hållbarhet bör föras inom lärarkollegiet.

Inom de utvärderade utbildningarna finns flera goda exempel på **förberedelse inför ett framtida arbetsliv**. (Detta gäller: h-ing. kvalitetsutveckling och ledarskap, h-ing. maskinteknik, receptarie, h-ing. byggteknik, statistiska inst., kand. ledarskap, kvalitet, förbättring, en av utbildningarna vid inst. för psykologi.) Ett par styrkor avseende framtida arbetsliv är att det finns relevant arbetslivserfarenhet i lärarkollegiet och att flertalet av kurserna inom ett program innehåller kontakter med arbetslivet, både genom praktiska inslag och genom gästföreläsare och studiebesök. En bedömaregrupp lyfter som en styrka att det inför inrättandet av den aktuella utbildningen gjordes en behovsanalys som inkluderade flera organisationer och aktörer på arbetsmarknaden. Inom några av de utvärderade utbildningarna uppger studenterna att de känner sig väl förberedda inför kommande yrkesliv, och alumner menar att den utbildning de gått har hög relevans för arbetslivet, något som bedömaregruppen menar även visar sig genom den höga anställbarheten hos utexaminerade studenter. Styrkor avseende **samverkan** innefattar exempelvis träffar med yrkesverksamma som är förlagda utanför institutionsmiljön, och att en majoritet av ett programs kurser innehåller undervisningsmoment eller examinationsformer som involverar kontakter med näringslivet. Inom detta program upplever även studenterna att det finns en väl utvecklad samverkan med näringslivet genom olika projekt och uppgifter. Det ses även som en styrka att avnämningarrepresentanter sitter med i programkommittéer. En annan bedömaregrupp skriver följande:

Gästlärare med ordinarie tjänst i näringsliv och andra externa organisationer bidrar också till det omgivande samhällets behov och förberedelse för ett framtida arbetsliv.

Det finns även utvecklingsområden avseende framtida arbetsliv och samverkan. En bedömaregrupp skriver att det finns behov av mer kollegiala samtal gällande samhällets behov av färdigutbildade inom ämnet, och en annan grupp menar att interaktionerna med kultursektorn och privat sektor skulle behöva utökas.. Inom en annan utbildning ser bedömarna en diskrepans mellan studenternas förväntningar avseende framtida arbetsuppgifter och de anställningar de i realiteten får. Ämnesbredden blir på detta sätt både en styrka och en svaghet.

Rekommendationer avseende arbetsliv och samverkan rör inom flera utbildningar att på olika sätt stärka samarbeten mellan utbildningarna och näringsliv eller aktuell bransch, såväl lokalt som

nationellt. Förslag som ges är att inrätta formella näringslivsråd eller branschråd, att involvera fler näringslivsrepresentanter i programrådet som kan delta i diskussioner kring den strategiska utvecklingen av programmet, eller att programkommittén bör träffa verksamhetschefer regelbundet för gemensamt erfarenhetsutbyte. Andra rekommendationer rör att involvera alumner i större utsträckning, exempelvis genom att bygga upp nätverk med alumner och arbetsgivare, samla in alumnenkäter, eller justera frågorna i befintliga alumnenkäter för att bättre fånga utfallet av och återkopplingen till programmet. Andra förslag för att stärka arbetslivsanknytningen är att använda adjungerade lärare eller industridoktorander i undervisningen, ge mer träning i att identifiera och lösa problem utanför en akademisk kontext, tillse en tydlig yrkeskoppling även i programmets tidigare kurser, till exempel genom att låta besökare från arbetslivet hålla gästföreläsningar eller att institutionens egna forskare får berätta om sina studier, införa en ledarskapsstrimma samt att genomföra arbetsplatsförlagda laborationer med ”verkliga” uppgifter.

Ett par andra utvecklingsområden som rör undervisningens innehåll gäller **etik** och **avsaknad av visst moment**. Några bedömaregrupper pekar på att etik i olika bemärkelser är ett utvecklingsområde, exempelvis att kursinnehållet avseende denna aspekt behöver stärkas eller förtydligas. Slutligen menar en bedömaregrupp att det är en svaghet att de kurser som ligger före examensarbetet saknar praktiska moment, exempelvis träning i att självständigt planera och genomföra analyser. Bedömarna rekommenderar att dessa kurser ges en samlad översyn, ett arbete som redan initierats.

Utveckling av utbildning

Under den här rubriken samlas och sammanfattas de styrkor, svagheter/utvecklingsområden och rekommendationer som på olika sätt rör utveckling av de utvärderade utbildningarna, såväl med avseende på aspekter som rör kursutveckling som hur organisationen kring och inom utbildningarna ser ut.

I flertalet av de utvärderade utbildningarna har bedömaregrupperna på olika sätt kommenterat hur man arbetar med **kvalitetsutveckling av utbildning**. (Detta gäller: teologiska inst., receptarie, BMA, h-ing. elektroteknik, kand. ledarskap, kvalitet, förbättring, inst. för psykologi, statistiska inst., h-ing. kvalitetsutveckling och ledarskap.) Det framgår i de olika bedömarutlåtandena att lärarna gör en stor del av arbetet med att utveckla kurser och program på olika sätt, men detta arbete fortgår även i programråd och programkommittéer. De flesta institutioner/program bedriver enligt bedömarna ett kontinuerligt kvalitetsarbete. I tre olika utlåtanden lyfter bedömarna som en styrka att institutionerna/programmen håller regelbundna kursledar-/lärardagar där program- och kursutveckling diskuteras. En bedömaregrupp lyfter fram ett kvalitetsdokument som bland annat rör genomströmning av studenter, vilket diskuteras i programkommittén och tilldelas alla kursledare, och en annan grupp skriver att lärolaget tillämpar den kvalitetsmetod som de även undervisar om på utbildningen för att öka kvaliteten av densamma. Inom en av de utvärderade utbildningarna inrättades ett programråd för masterprogrammet i början av 2019, vilket ses som en styrka.

Bedömarna noterar även en del utvecklingsområden när det gäller kvalitetsutveckling av de utvärderade utbildningarna. I ett par av utlåtandena anser bedömarna att programansvarigas begränsade mandat kan hindra ett effektivt kvalitetsarbete, och samma två bedömaregrupper ser problem med att sluta kvalitetsloopen genom implementering av åtgärder och återkoppling av dessa till relevanta intressenter såsom studenterna. En anledning till dessa problem anses vara begränsade personalresurser. En annan grupp skriver att mycket kvalitetsrelaterat arbete inom utbildningen, t.ex. rörande kursvärderingar, verkar utföras individuellt och ad hoc snarare än gemensamt och systematiskt, och ytterligare en grupp skriver att programledningen behöver formulera en vision för

hur programmet ska utvecklas i framtiden för att man ska kunna fortsätta utbilda studenter med en samhällsrelevant utbildning.

Ett antal rekommendationer lämnas av de olika bedömargrupperna för att stärka kvalitetsarbetet inom utbildningarna. Några av dessa innefattar: regelbundna möten med alla kursansvariga lärare, att programråd bör ha starkare mandat och tydligare följa upp det kvalitetsarbete som utförs samt att dessa råd bör sammanträda oftare, samt att även stärka programansvarigas roll så att dessa ges möjlighet att beställa undervisningsuppdrag samt leda en förbättringsprocess. Ett belysande citat:

Bedömargruppen rekommenderar mycket starkt att programansvarigrollen stärks för att befrämja ett systematiskt kvalitetsarbete och att såväl programperspektivet (t.ex. generiska färdigheter, och röda trådar) som studenternas lärande i progression befrämjas även på kursnivå.

Det förslås också att programråden stärks med fler lärare och ytterligare arbetslivsföreträdare. Inom de utbildningar som inte genomför programutvärderingar föreslås att så bör göras, dels för att låta studenternas åsikter kring hela programmet komma fram, och dels som ett underlag för programrevidering. Slutligen förslår en grupp att man utvecklar rutiner för hur man bättre tar tillvara den information som samlas in om programmet så att det kan leda till verklig programutveckling.

En del av kvalitetsutveckling av utbildning och kursutveckling utgörs av arbete med **kursvärderingar och kursrapporter**⁵. Inom flera av de utvärderade utbildningarna bedrivs ett systematiskt arbete med kursvärderingar och kursrapporter. (Detta gäller: BMA, h-ing. kvalitetsutveckling och ledarskap, h-ing. maskinteknik, teologiska inst., kand. ledarskap, kvalitet, förbättring, en av utbildningarna vid inst. för psykologi, statistiska inst.) Ett vanligt förfarande är att kursansvariga lärare sammanställer resultaten av kursvärderingar, och skriver sedan en kursrapport som lämnas in till studierektor. Andra styrkor som nämns är att kursvärderingar behandlas terminsvis i programråd, att det finns en öppenhet och en tillitsfull kollegial kultur ifråga om kursvärderingar och skapande av nya kurser, samt att kursrapporter läses och kommenteras av programkommittéer.

Samtidigt finns det även en del svagheter kopplade till kursvärderingsarbete. En bedömargrupp skriver att även om det finns riktlinjer för kursvärderingar vid universitet så visar samtal med lärare och studenter att riktlinjerna följs i varierande utsträckning av olika lärare. Denna grupp anser att en bättre systematik med större enhetlighet måste etableras. En annan grupp menar att det saknas rutiner för kursrapporter på en del kurser. Slutligen frågar sig en bedömargrupp hur fritextsvar från studenternas kursvärderingar tas om hand av utbildningsansvariga, och samma panel ser det även som en svaghet att det är upp till den individuella läraren att avgöra om några förändringar behöver göras på kursen baserat på resultatet från kursvärderingarna.

Hur **utbildningens organisation** ser ut har också bäring på kvalitetsutveckling. (Utbildningar som fått detta bedömt som en styrka är: BMA, h-ing. elektroteknik, h-ing. kvalitetsutveckling och ledarskap, receptarie, inst. för psykologi, kand. ledarskap, kvalitet, förbättring, statistiska inst.) En bedömargrupp skriver att man inom den utvärderade utbildningen har en tydlig och väl etablerad organisation med grundutbildningskommitté, programkommitté, ordförande, programsamordnare etc. och att det är en styrka att det finns en tydlig ansvarsfördelning och samverkan dem emellan. Ytterligare exempel på goda organisationer innefattar en modell med regelbundna möten för studierektorer som verkar fungera bra och ger stöd till studierektorerna i deras roll, att lärarkollegiet

⁵ Kommentarer från bedömargrupperna som rör återkoppling av kursvärderingar till studenter sammanfattas under rubriken "Studenternas villkor".

har ett gott internt samarbete kring t.ex. examination med ständigt pågående samtal, samt att det finns tydliga rutiner för kursbearbetning såväl inom ämnesområdena på den utvärderade utbildningen, som på en övergripande institutionell nivå. I ett fall där utbildningen ges av flera olika institutioner skriver bedömarna att detta ställer särskilda krav på att programsamordningen förhåller sig aktivt till sin roll som beställare av undervisning, och att samarbetsklimatet i detta fall är gott.

Inom en utvärderad utbildning framkommer att studenterna har svårt att se utbildningens röda tråd. Detta beror delvis på samläsning med ett annat program, vilket gör studenterna ibland uppfattar kursernas innehåll som motsägelsefulla. Även inom en annan utvärderad utbildning förekom tidigare samläsning vilket orsakade problem på grund av studenternas varierande förkunskaper. Denna del av undervisningen är nu omgjord.

Det är även viktigt med **dialog inom utbildningen**, och en bedömargrupp lyfter som en styrka att en generellt välfungerande kommunikation mellan lärare/kursledare och studenter tycks råda inom det utvärderade programmet. (Detta gäller: h-ing. kvalitetsutveckling och ledarskap.) Vissa bedömare menar att en god dialog blir särskilt viktigt i de fall där ansvaret för en viss utbildning delas av flera institutioner (se även avsnittet om lärarkollegium nedan). En rekommendation som lämnas av en bedömargrupp är att man bör betona samarbete såväl mellan lärare som över institutionsgränserna, till exempel gällande arbetet med att förtydliga vitsen med målrelaterade tentamina för studenterna.

Bilaga 2. Vad visade utvärderingsrapporterna för grund- och avancerad nivå?

Vilka åtgärder planeras?

I utvärderingsrapporterna från utbildningsansvariga redovisas de viktigaste slutsatserna utifrån självvärdering och bedömarutlåtande samt planerade åtgärder till följd av utbildningsutvärderingen.

Av de elva utbildningsutvärderingar som genomförts under 2018 och första halvan av 2019 inom ramen för universitetets modell, ingår sex yrkesutbildningar, ett kandidatprogram, en institutions fristående kurser, utbildningsmiljöer vid två institutioner samt en forskarutbildning. Av de tio utbildningsutvärderingarna på grundnivå och avancerad nivå har sex utvärderingsrapporter hunnit fastställas av ansvarig områdes-/fakultetsnämnd, medan två utvärderingsrapporter är färdiga vad gäller planerade åtgärder men har inte behandlats av ansvarig nämnd⁶. Två utvärderingsrapporter för utbildning på grund- och avancerad nivå ingår dock inte i sammanställningen nedan, då de inte är klara (h-ing elektroteknik, h-ing byggt teknik).

Att utvärderingsrapporterna blir klara vid olika tidpunkter beror till exempel på när utbildningsutvärderingen startade och när bedömarrapporterna blivit klara. Det är vidare upp till varje områdes-/fakultetsnämnd att avgöra hur processen med utvärderingsrapporten bäst bedrivs för att säkerställa att den blir så verkningsfull och genomtänkt som möjligt.

Varje utbildningsutvärdering har resulterat i ett antal planerade åtgärder, vanligen mellan fyra till sju konkreta och tidsatta åtgärder. De flesta av de planerade åtgärderna genomförs under kalenderåret efter utvärderingen, men det finns också åtgärder som löper över längre tid. Inom vetenskapsområdet för medicin och farmaci resulterar till exempel utvärderingarna i handlingsplaner för de kommande fem åren.

Denna sammanställning bygger på åtta utvärderingsrapporter enligt ovan. I slutsatserna framgår såväl funna styrkor som utvecklingsområden för utbildningarna. Utvärderingsrapporterna adresserar tydligt bedömarens rekommendationer och förslag till åtgärder. Utvecklingsområden har ofta identifierats redan i arbetet med självvärderingen, men bedömare har också identifierat andra utvecklingsområden eller gett nya perspektiv på utbildningen. Utbildningsansvariga har prioriterat bland de förslag till förbättringar som givits av bedömare och i de fall man väljer att inte prioritera en viss åtgärd, eller om åtgärden inte ligger inom ramen för utbildningsansvariga att styra över, har detta motiverats. Det framkommer således att utbildningsansvariga har förhållit sig till bedömarens rekommendationer, dels genom prioriteringar av åtgärder, dels genom att i vissa fall motivera varför en föreslagen åtgärd inte omhändertas eller att bedömarens förslag problematiserats.

I utvärderingsrapporterna framgår av de utbildningsansvarigas analys att de i de flesta avseenden delar bedömargruppens rekommendationer om vilka områden inom utbildningen som behöver förbättras eller utvecklas, varför de planerade åtgärderna speglar dessa teman.

Den **vanligaste planerade åtgärden** för utbildning på grundnivå och avancerad nivå är åtgärder för att *stärka målpuppfyllnelsen och progressionen*, näst vanligast är *införandet av regelbundna möten i lärarkollegiet* respektive åtgärder i syfte att *öka den pedagogiska utvecklingen i något avseende*. Därutöver finns en mängd olika åtgärder vilket framgår nedan.

⁶ Dessa två ingår i analysen av planerade åtgärder, då de fanns klara förutom att de ännu inte behandlats av nämnden. De ingår av detta skäl däremot inte i avsnittet om nämndens slutsats.

Stärka måluppfyllelse och progression

Samtliga berörda utbildningar har åtgärder som handlar om att stärka måluppfyllelse av **kurs-och examensmål samt progression**. I vissa fall rör det *fler lärandemål* gällande *värderingsförmåga och förhållningssätt*, eller *fler lärandemål* gällande *muntlig och skriftlig framställning*. I ett par av utbildningarna handlar förstärkningen om att ge studenterna bättre förutsättningar för den *framtida yrkesrollen*, vilket i detta fall innebär en utökning av färdighetsträning i *kommunikationsförmåga* och undervisning i *etik och patientbemötande*. I ett par andra utbildningar ska *målmatrisen* utvecklas och förfinas för att vidga förståelsen av *progressionen* inom programmet för både lärare och studenter. Arbetet med målmatrisen innebär att kursansvariga involveras i att komma med förslag på förändringar och en gemensam diskussion om progression i programmet och de olika kursernas innehåll och examination. I ett annat fall handlar det om åtgärder för att utveckla progressionen mellan fristående kurser inom olika profilmråden. I en utbildning rör det en översyn av de kliniska kurserna för att öka progressionen i utbildningen avseende *labbrapporternas svårighetsgrad*. Ett citat från en av de utbildningsansvariga om värdet av en målmatris:

Målmatrisen är ett centralt verktyg för att säkerställa god måluppfyllelse eftersom den visar kopplingar mellan kursmål och examensmål. En väl utformad målmatris av hög kvalitet underlättar konsensus kring målkopplingar och progressioner och ger en översiktsbild för vidare kvalitetsutveckling. [...] För att utveckla matrisen kommer varje kursansvarig få komma med förslag till ändring, uppdatering och en gemensam diskussion [...] för att vidga förståelsen av progression och de olika kursernas innehåll. Målmatrisen kommer också att vid programstart visas och diskuteras med studenter för att underlätta förståelse för "den röda tråden" i programmet och vilka kurser som bygger på vilka.

Stärkt måluppfyllelse handlar således också om åtgärder som rör **examinationer och examinationers kvalitet**. I fallet ovan införs krav på minst en fullständig labbrapport i varje kurs som visar på kritiskt tänkande, där återkopplingen från lärare anges vara viktig i sammanhanget. *Examination (och träning) av muntlig och skriftlig framställning* ska stärkas i två av utbildningarna. I den ena utbildningen handlar det om att stärka den muntliga kommunikationsförmågan inför den kommande yrkesrollen och säkra en individuell examination, liksom att utöka inslag av populärvetenskaplig text för att öka förmågan att förklara komplexa företeelser på ett lättbegripligt sätt. En annan åtgärd i en av de ovanstående utbildningarna är införande av ett individuellt miniprojekt för att ge alla studenter en möjlighet att planera ett projekt innan examensarbetet. Det medför utökad *examination av kritiskt tänkande* och även en möjlighet att kompensera specifik metodik som inte tränats i samband med VFU.

En annan åtgärd handlar om att alla kursansvariga får i uppdrag att utforma **betygskriterier** för sin kurs och informera övriga lärare på kursen om betygskriterier och lärandemål. I en annan utbildning handlar det om att säkerställa att **samtliga kursmål examineras** i enlighet med de rutiner som finns, men som ska förtydligas och diskuteras för att underlätta användningen. **Examensarbetet** är också föremål för åtgärder. Det rör betygskriterier som stöd för studenter och lärare, att de obligatoriska momenten för ett examensarbete förtydligas genom att föras in under "Framsteg" i Studentportalen eller att kursplanen ska ses över så de inkluderar reflektion kring hållbar utveckling och statistisk analys.

Förbättrad återkoppling till studenterna på exempelvis muntliga seminarier, på skriftliga uppgifter, labbrapporter och kommunikation anges specifikt som åtgärd inom några av de utvärderade utbildningarna i syfte att stärka måluppfyllelsen.

Ett par av utbildningarna har åtgärder för att förbättra måluppfyllelse och genomströmning. I det ena fallet införs korta **avstämningssamtal med studenter** på första året av programmet hållas i syfte att tidigt fånga upp studenter med eventuella problem vad gäller språk, studieteknik eller liknande. I det andra fallet ska en tydligare **introduktion till högre utbildning** tas fram för att underlätta

studenternas övergång till universitetsstudier samt att studievägledningens roll ska ses över och en mer **uppsökande studievägledning** och en strukturerad avhoppsanalys övervägas.

Regelbundna möten i lärarkollegiet

En annan vanlig kategori av åtgärder, som omfattar fyra av de utvärderade utbildningarna, är att införa regelbundna möten eller andra former av avstämningar i lärarkollegiet. Det handlar dels om införandet av årliga eller terminsvisa lärardagar, eller andra regelbundna lärarmöten, dels generellt om behovet av ett breddat kollegialt erfarenhetsutbyte inom och mellan kurser och mellan institutions olika utbildningar. I en analys bedöms kvalitetsarbetet i något fall i allt för hög grad bygga på individuella lärarinsatser och därför bör det kollegiala erfarenhetsutbytet inom och mellan kurser öka för att minska risken för att kvaliteten på utbildningen blir individberoende. Det rör vidare ett ökat kollegialt utbyte för att dela goda exempel på pedagogiska upplägg och undervisnings- och examinationsformer och därmed skapa en mer integrerad lärandemiljö på institutionen.

Ett citat som belyser att en förutsättning för många andra kvalitetshöjande åtgärder i utbildningen är ett breddat kollegialt samarbete/utbyte:

En årlig lärardag skall visserligen inte ses som ett mål i sig, utan är en aktivitet som hänger ihop med flertalet av de utpekade utvecklingsområdena.

Pedagogisk utveckling

Lika vanligt som kategorin ovan är åtgärder i syfte att öka den pedagogiska utvecklingen i lärarkollegiet i något avseende. Det rör pedagogisk utveckling i syfte att öka studentaktiverande undervisningsformer och blended learning (blandning av undervisning på campus och nätbaserad undervisning), pedagogisk fortbildning inom e-lärande bland annat gällande distansutbildning, kompetensutveckling kring stöd för studenter med funktionsvariation, i lärarkollegiet arbeta med att förbättra återkopplingen på studenternas prestationer eller att utveckla rutiner kring utveckling och uppföljning av lärares högskolepedagogiska kompetens.

Fler vetenskapliga artiklar i undervisningen

I ett par utbildningar ska fler vetenskapliga artiklar användas i undervisningen. I ytterligare en utbildning ska en genomlysning av kurslitteraturen göras och eventuellt kompletteras med fler vetenskapliga artiklar. I en av utbildningarna är målet att införa sådana aspekter av forskningsanknytning i minst tre kursplaner inom programmet. I den andra är målet att fler vetenskapliga artiklar ska användas i examensarbeten.

Utveckla internationaliseringen

Ett par utbildningar har åtgärder som syftar till att förbättra internationaliseringen. Det handlar dels om att inventera olika möjligheter till studentutbyte med andra lärosäten som ger kurser på engelska, dels om att utnyttja återkopplingen från utresande studenter och utbytesstudenter bättre för att motivera studenter att åka på utbyte. Ett seminarium planeras där studenter under andra året i programmet får tillfälle att träffa de utländska utbytesstudenterna och de svenska studenter som har studerat utomlands.

Utveckla former för studentmedverkan

I ett par av utvärderingsrapporterna framkommer att former för studentmedverkan ska vidareutvecklas genom att utöka dialogen med en studentförening alternativt införa ett studieråd för grundnivån.

Utveckling av kursvärderingsarbetet

I ett par av utvärderingsrapporterna framgår åtgärder som rör utvecklingsarbete avseende kursvärderingar och kursrapporter. I en av utbildningarna prövas att ge studenterna tillfälle att utvärdera föregående kurs i samband med tentamensgenomgång eller upprop på nästa kurs i syfte att öka svarsfrekvensen.

Övriga åtgärder

Det finns vidare enskilda åtgärder som *exempelvis* rör införande av en *ny kurs* som obligatorisk i ett program, *omarbetning av det tredje året på programmet, träffar med verksamhetsansvariga för dialog och identifiering av nyckelkunskaper, undersökning av eventuellt bristande förkunskaper* hos studenterna och vilka studentgrupper det rör sig om, proaktivt arbete med *kompetensförsörjning, utreda eventuellt bristande förkunskaper på avancerad nivå*.

Nämndernas slutsatser av utbildningsutvärderingarna

I enlighet med riktlinjerna ska utbildningsansvariga sammanfatta de viktigaste slutsatserna utifrån självvärdering och bedömarutlåtande och ange planerade åtgärder i en kort utvärderingsrapport, vilken även ska innehålla nämndens slutsats. Nämnden ska även ange om behov av särskild uppföljning föreligger. Nödvändiga åtgärder ska följas upp inom ett år, och därefter till dess de är genomförda, eller tills utbildningen lagts ned. Föreliggande avsnitt baseras på de sex utvärderingsrapporter för utbildning på grund- och avancerad nivå som hittills behandlats av ansvarig nämnd.

Nämndernas slutsatser uttrycks på olika sätt, men gemensamt är att nämnderna anser att utbildningarna har visat sig fungera väl, att de har såväl styrkor som svagheter, och att nämnderna anser att de föreslagna åtgärderna är rimliga och adekvata. Ingen av de utvärderade utbildningarna anses av nämnderna vara i behov av särskild uppföljning. I något fall saknas en explicit analys men nämnden godkänner utvärderingsrapporten och de planerade åtgärderna enligt framlagt förslag. I ett annat fall konstateras att bedömargruppen anser att utbildningen håller hög kvalitet och planerade åtgärder anges. I vissa fall konstaterar nämnderna att utvärderingen utförts enligt gällande instruktioner och anses fullständig och ändamålsenlig, att erforderlig skärpa kan utläsas och att utbildningsansvariga väl adresserat bedömarnas förslag till utveckling och visat föredömlig handlingskraft. I vissa fall lyfter nämnden fram exempel på de styrkor som utvärderingen visat samtidigt som angelägna utvecklingsområden anges som nämnden menar kräver långsiktiga och väl avvägda åtgärder.

Nämnderna anger i flera av utvärderingsrapporterna att uppföljning av vidtagna åtgärder sker i samband med fakultetens ordinarie årliga uppföljningsprocess.

Bilaga 3. Vad framkom på Uppsala universitets konferens om utbildningsutvärderingar 2019?

Konferensen om utbildningsutvärderingar ingår i universitetets modell och syftar till att inspirera, sprida resultat och erfarenheter av utbildningsutvärderingar över områdes- och fakultetsgränser. Konferensen våren 2019 blev välbesökt med nästan 200 deltagare från olika delar och områden av universitetet. Särskilt uppskattades erfarenhetsutbytet, att få tillfälle att diskutera över fakultetsgränser samt de parallella sessionerna. Det öppna samtalsklimatet, variationen och bredden i programmet var annat som kommenterades som positivt i utvärderingen av konferensen. Det gavs också flera förslag till förbättringar av konferensen. Det önskades till exempel mer möjlighet till diskussion och djupgående samtal/presentationer, större utrymme för de parallella sessionerna i programmet, mer tid till paneldiskussionerna samt att upplägget med stafetten mellan utvärderade utbildningar bör ses över. Ett litet axplock från konferensen redovisas nedan, som på intet vis gör anspråk på att ge en fullständig redovisning. Några institutioner och program har nämnts, för att underlätta kontakt för intresserade, men av utrymmesskäl har detta inte gjorts genomgående.

Några **råd** som framkom under utbildningsutvärderingsstafetten: börja i tid, ge mer tid för lärarna till mer djupgående diskussioner med bedömarna på platsbesöket, våga rannsaka och ta hjälp av bedömarna, förankra självvärderingen med många lärare och studenter under processens gång, våga vara kreativ och ha roligt. Självvärderingsarbetet med diskussioner i lärarkollegiet framhölls som kvalitetsdrivande i sig, bedömarnas externa blick och "friska ögon" på utbildningen likaså, samt studentmedverkan i utvärderingarna. Frågan om kursansvar och kursinnehåll i relation till program togs upp, liksom att det är svårt men viktigt att få till goda rutiner i arbetet med kursvärderingar. Vikten av nämndernas ansvar för skärpan i systemet liksom att de återkopplar till utbildningsansvariga nämdes.

Under de parallella sessionerna på eftermiddagen berättade **bedömarna om sina erfarenheter**. Uppdraget som bedömarna anses vara lärorikt. Det ger utrymme för dialog och reflektion över kvalitetsfrågor och prioriteringar. Svårast är att komma åt den inre utbildningsmiljön. Platsbesöket är viktigt. Bedömarna lyfte fram att bedömargruppen har behov av att diskutera och kalibrera sig tillsammans före platsbesöket. Att ha ett virtuellt möte i bedömargruppen innan platsbesöket rekommenderades, liksom egen tid för bedömargruppen inledningsvis under platsbesöket. Utbildning för bedömarna diskuterades, men bedömarna menade att det snarare är mer ändamålsenligt med mer tid för bedömargruppen att träffas för att nivåkalibrera sig. Spontanbesök i undervisning och lunch med studenter uppskattades under platsbesöket. Det påpekades att det är viktigt att alla lärare som deltar under platsbesöket är förberedda och införstådda med utvärderingen. Ett tips som framfördes var att använda bedömargruppen även efter utvärderingen ("panelen är aldrig så bra som när de åker hem"). Det angavs vidare att utvärderingarna ger tillfälle att bygga samarbeten mellan utbildningar och fakulteter. Bedömarna menade vidare att nämndernas uppföljning av resultatet är viktig. De bedömarna som medverkade på konferensen hade lagt ned alltifrån mellan drygt en arbetsvecka till ca 100 timmar inklusive platsbesöket.

Flera utvärderade utbildningar har inför självvärderingsarbetet gjort en *lärarenkät* till kursledare som bland annat fått besvara frågor kring pedagogik, utvecklingsbehov etc i sina kurser. Vid institutionen för psykologi avslutades bedömarbesöket med ett *seminarium för hela lärarkollegiet* och studenter där bedömarna gav sina preliminära iakttagelser. Högskoleingenjörsprogrammet i byggt teknik berättade att den benchmarkingbaserade utvärderingen snabbt och direkt gav god återkoppling genom de diskussioner som skedde på plats, och gav nya perspektiv. Studentrepresentanter har i flera utbildningsutvärderingar gjort intervjuer med studenter om vad som fungerade bra och vad som kan göras bättre, vilket enligt idé- och lärdoms historia gav bra konkretion.

Samordningsvinster i kvalitetsarbetet diskuterades av företrädare för pedagogiska rådet vid vetenskapsområdet för medicin och farmaci (Pråm), teknisk-naturvetenskapliga fakultetens universitetspedagogiska råd (TUR) och historisk-filosofiska fakulteten. Synpunkter som att tillvarata det löpande arbetet så det inte blir så tungt vid utbildningsutvärderingen vart sjätte år, samt att det framfördes att det gäller att hitta en bra balans mellan tillit och kontroll och utvärdering. Pråm har gjort en matris över vad de olika utbildningarna inom medfarm-området valt att arbeta med i den årliga handlingsplanen i syfte att sprida information om vilka andra utbildningar som arbetar med samma frågor. **De årliga uppföljningarna diskuterades.** Att det årliga inte blir miniutvärderingar som tar kraft från det löpande kvalitetsarbetet diskuterades och vikten av att tillit till professionalismen hos lärarna bevaras. Bristen på återkoppling i akademien nämndes i den diskussion som följde i plenum där vikten av återkoppling från nämnderna betonades för att inte den årliga uppföljningen inte bara ska upplevas som kontroll. I diskussionen nämndes vidare apropå att underlätta bördan att ett lärosäte i Skottland gjort om den årliga uppföljningen till en dialog med dokumentation istället för rapporter. En av tidigare utvärderade utbildningar nämnde att den årliga uppföljningen fungerat väldigt bra och att åtgärdsplanen med tidsangivelser var bra för att få saker gjorda efteråt. Ett tips som gavs var att tänka till i förväg om sådant man vill veta inför utbildningsutvärderingen för att kunna ställa frågor om det i kursvärderingarna.

I en annan session berättade utbildningsansvariga från institutionen för kostvetenskap, civilingenjörsprogrammet i molekylär bioteknik och fysioterapeutprogrammet om vidtagna **åtgärder efter utvärderingen**. Exempel på genomförd åtgärd vid institutionen för kostvetenskap var införande av en biträdande kursansvarig, vilket innebär att två personer är involverade i kvalitetssäkring av kursen. Ett exempel på åtgärd inom civilingenjörsprogrammet i molekylär bioteknik var införande av projektkurser där studenter möts över årskurserna, då studenter i slutet på utbildningen ser helheten av utbildningen och kan förmedla det till studenter i tidigare årskurser. Förbättrad återkoppling efter praktiska examinationer var en av åtgärderna för fysioterapeutprogrammet. Utvärderingsrapporten med de planerade åtgärderna upplevdes som värdefull och användbar i det fortsatta arbetet efter utvärderingen. Ett råd var att inte sätta upp för många åtgärder, då åtgärderna också ska utföras med kvalitet. Vidare angavs att man bör tänka på vad som är högprioriterade åtgärder, att åtgärderna är långsiktigt hållbara, och vad som är förhållandevis lätt att genomföra. Starta gärna med en konkret åtgärd där man snabbt ser resultat, vilket ger en positiv anda i lärargruppen. Det gavs också råd om att hålla krav och arbetstempo på en lagom nivå, och att skapa bra dokument under processens gång och utvärdera och dokumentera, vilket blir användbart i nästa utvärdering.

I sessionen om kvalitet i ett **internationaliseringsperspektiv** berättade fysioterapeutprogrammet om framgångsfaktorer efter att ha arbetat med internationalisering som en åtgärd efter utbildningsutvärderingen. De utsåg en internationell koordinator som kontaktade avdelningen för internationalisering. De har arbetat med att öka antalet utresande studenter och med internationalisering på hemmaplan i kursen Global hälsa. Studenter som är utomlands kommunicerar via Instagram till andra inom utbildningen. Avdelningen för internationalisering berättade att utlandsmöjligheter kan vara utbytesstudier, sommarkurs, MFS och Erasmuspraktik samt personalmobilitet. [Avdelningen för internationalisering](#) ger gärna stöd, bland annat finns en ny film till studenter på ett par minuter som visar utbudet av möjligheter och de kan också förmedla kontakt med studenter som har varit utomlands. I paneldiskussionen nämndes att ett mål med internationalisering på hemmaplan är interkulturell kompetens, exempelvis att kunna jobba ihop i grupper med personer från olika bakgrund och i förlängningen känna sig trygga i att jobba globalt. I diskussionen i plenum nämndes en undersökning vid teknat, som visat att ett av de största hindren för studenter att åka iväg var att det inte fanns ett fönster i programmet som medgav det och problem med att tillgodoräkna poängen inom programmet. Från auditoriet nämndes att det även som lärare är

värdefullt att få erfarenhet av att lägga upp undervisning ihop med internationella kollegor. Enligt avdelningen för internationalisering finns det inom Erasmus sådana möjligheter till kortare vistelser.

I sessionen om vad kvalitet i ett **jämställdhets- och lika villkorsperspektiv** kan innebära berättade en studievägledare från teknat med uppdrag som lika villkorssamordnare för studenter om vikten av att alla oavsett funktionsvariation ska kunna känna sig delaktiga och integrerade i miljön redan från början av utbildningen. Det framfördes att en förutsättning för det är att lärare och annan personal har reflekterat över frågorna. Teologiska institutionen gav konkreta exempel på lika villkorsarbete som omfattade organisation, arbete med kursplaner och litteraturlistor, fortbildning i en trestegsrakett i form av personalluncher med olika teman som all personal ska gå (genusmedvetet perspektiv, mångfaldsperspektiv, normkritiskt perspektiv). Arbetet handlar vidare om undervisningssituationer, att t.ex. vinnlägga sig om att lära sig även mer ovanliga namn och att ge exempel som sticker ut från normen. Institutionen har även arbetat med olika typer av examinationer, exempelvis muntliga. En aktiv studentförening är värdefull i likavillkorsarbetet. Prefekten vid institutionen för informationsteknologi menade att det är viktigt att titta extra på att rutiner verkligen följs, såsom anonyma tentor, föräldrapolicy, att studenter får träffa lärare av olika kön, att det finns en kontaktperson för kränkning av kön och utbildning för lärare. Vid juridiska institutionen har arbetsgruppen för lika villkor arrangerat en utbildningsdag tillsammans med en teatergrupp, som spelar upp en problematisk scen i en seminariesituation. Lika villkorsgruppen på institutionen besöker vidare studenterna vid kursstart, detta för att bryta tystnadskulturen och ta tag i problematiska beteenden tidigt så att de inte ska följa med under hela utbildningen. Enheten för universitetspedagogik gav tips om filmer för lärare som handlar om tips för att förbättra studiesituationen för [studenter med dyslexi](#). Andra tips som gavs under sessionen var att i marknadsföring lyfta fram underrepresenterat kön och mångfald, och att som lärare vara uppmärksam på vilka bilder man använder i sina powerpointpresentationer.

I sessionen om **student- och doktorandmedverkan** framkom att ett doktorandråd tagit initiativ till en doktorandenkät om arbetsmiljö och att ett studieråd hade gjort en enkät till studenterna som de sammanställde och som bifogades utvärderingen. I en annan utbildning intervjuade studenterna tio studenter från varje årskurs och bedömarna fick ta del av sammanfattningen. Studenter deltog också på den heldag som arrangerades i utvärderingsarbetet och i efterarbetet med att läsa bedömarutlåtandet och ge synpunkter. En av studenterna berättade om erfarenheter från den benchmarkingbaserade utvärderingen. På frågan om hur studenter kan motiveras att delta tipsades om att studenter lättare engagerar andra studenter och att rekryteringen bör gå via studentrepresentanter. För att underlätta rekryteringen av studentrepresentanter till utvärderingarna är det bra om uppdraget tydliggörs så studenterna får reda på vad det innebär och hur mycket tid det tar.

I sessionen om **utvärdering av forskarutbildning** berättade ett par utbildningar som utvärderats av UKÄ om sina erfarenheter. Teknat berättade om fakultetens modell för utvärdering av forskarutbildningen och att man valt att arbeta med årliga fokusområden inom ramen för årlig uppföljning, såsom forskarutbildningskurser som man vet kan vara ett problematiskt område. Teknat har uppstartsmöten tre månader innan självvärderingen börjar skrivas. För medfarm-området rapporterades att det varit svårt att rekrytera bedömare då många är upptagna. En fråga från auditoriet ställdes om hur individuella studieplaner (ISP) beaktas i utvärderingarna. En annan fråga gällde hur erfarenheter från de som har arbetat med utvärderingen sprids till handledare och andra verksamma inom forskarutbildningen.

För den intresserade hänvisas till [PP-presentationer från konferensen](#). Se även en sammanfattande [artikel om konferensen i medarbetarportalen](#).

Bilaga 4. Uppsala universitets modell för utbildningsutvärderingar

Bakgrund

Rektor tillsatte under våren 2015 en universitetsövergripande arbetsgrupp under ledning av vicerektor Torsten Svensson med uppdrag att ge förslag på en modell för systematiska utbildningsutvärderingar vid Uppsala universitet.

Bakgrunden till arbetsgruppens uppdrag var den internationella KrUUt-panelens rekommendation till Uppsala universitet om att utforma en modell för egeninitierade systematiska analyser av utbildningarnas kvalitet ur ett helhetsperspektiv (*curriculum reviews*), liksom regeringens förslag om ett nytt nationellt kvalitetssäkringssystem (U2015/1626/UH). Med start 2017 infördes det nya nationella systemet för kvalitetsgranskning av högre utbildning i Sverige (UKÄ rapport 2016:15). Inom ramen för detta system delas ansvaret för kvalitetssäkring av högre utbildning av Universitetskanslersämbetet (UKÄ) och lärosätena själva.

Rektor fattade 2016-10-25 beslut om Uppsala universitets modell för utbildningsutvärderingar (UFV 2015/475). Rektor beslutade om en pilotomgång av utbildningsutvärderingar under 2017. Områdes- och fakultetsnämnder fick vidare i uppdrag att utveckla områdets/fakultetens former för systematisk kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling av utbildning ur ett helhetsperspektiv, inbegripet årlig uppföljning och utbildningsutvärderingar. I uppdraget ingick att redovisa detta till rektor senast 2018-02-28. Vidare beslutade rektor om en tilldelning av resurser till vetenskapsområdena för implementering av uppdragen och pilotomgången. Rektorsbeslutet innefattade även att ett ändamålsenligt universitetsgemensamt stöd skulle tillses (kunskapsstöd, studentbarometer, konferens, nyckeltal som underlag för utbildningsuppföljning, kvalitetsrapport).

Rektor gav vidare områdes- och fakultetsnämnder i uppdrag att under vårterminen 2020 genomföra en enklare utvärdering av kvalitetsarbetet inom respektive område/fakultet, med fokus på former för årlig uppföljning och utbildningsutvärderingar, liksom av det universitetsgemensamma stödet, så att rutiner och arbetssätt kan förbättras redan under innevarande sexårscykel. Resultat och förslag på åtgärder ska redovisas till rektor senast 2020-06-30. Det universitetsgemensamma stödet ska vidare inom ramen för sexårscykeln utvärderas av minst två externa kollegor och minst en intern kollega från varje vetenskapsområde.

Beskrivning av modellen

Uppsala universitet modell för utbildningsutvärderingar omfattar all utbildning⁷. Ambitionen är att modellen ska stimulera lärare, utbildningsansvariga och studenter att i enlighet med universitetets mål och strategier skapa en utbildning av högsta nationella och internationella kvalitet. Uppsala universitets modell utgår från den akademiska kvalitetskulturen och bygger på följande utgångspunkter. Modellen:

- är decentraliserad och bygger på det löpande kvalitetsarbetet
- utgår från ett forskande förhållningssätt till utvärdering där extern kritisk granskning och kollegiala arbetsformer är en självklarhet
- är kvalitetsdrivande och innefattar student/doktorandmedverkan
- är skarp, dvs. förmår identifiera och åtgärda brister, och

⁷ Med all utbildning avses all förekommande utbildning på grundnivå (kurser, utbildningsprogram, huvudområden, biområden), avancerad nivå (kurser, utbildningsprogram, huvudområden) och forskarnivå (ämnen, kurser), behörighetsgivande förutbildning, kompletterande pedagogisk utbildning, uppdragsutbildning.

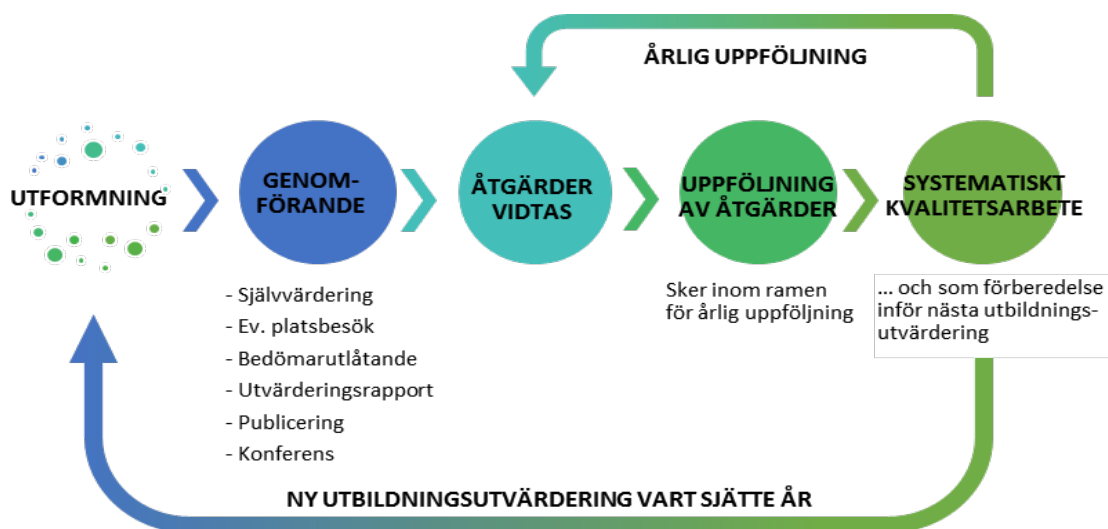
- är så enkel och kostnadseffektiv som möjligt.

Enligt [riktlinjer för Uppsala universitets modell för utbildningsutvärderingar](#) (UFV 2015/475) består modellen av två delar: årlig systematisk uppföljning av utbildning och utbildningsutvärderingar vart sjätte år (se Figur 1). I modellen integreras det löpande kvalitetsarbetet och årlig uppföljning, med utbildningsutvärderingarna vart sjätte år, till en helhet som understödjer och stimulerar kvalitetsarbetet. Modellen förstärker det systematiska kvalitetsarbetet.

Uppsala universitets modell bygger på såväl extern som universitetsintern kollegial granskning. Modellen är decentraliserad och utgår från områdes-/fakultetsnämnders ansvar att säkra, utveckla och följa upp kvaliteten i utbildningen.

Skärpan i systemet åstadkoms av krav på extern och intern granskning av all utbildning, områdes/fakultetsnämnders slutsats och uppföljning av åtgärder, verksamhets- och uppföljningsprocessen, den årliga konferensen och öppenhet med resultat och planerade åtgärder genom publicering på universitetets webbplats.

Under sexårscykeln 2017-2022 ska alla utbildningar vid universitetet ha ingått i en utbildningsutvärdering, se sammanställd tidsplan för Uppsala universitets utbildningsutvärderingar 2017-2022 (se avsnittet *Uppsala universitets tidsplan för utbildnings-utvärderingar 2017-2022*).

Figur 1. Schematisk skiss över Uppsala universitets modell för utbildningsutvärderingar.

Utbildningsutvärderingarna ska omfatta en helhetsbedömning av utbildningens kvalitet, dess styrkor, svagheter och utvecklingsområden. Utbildningsutvärderingen ska innehålla en *självvärdering* och relevanta *underlag* som grund för bedömningen. Varje utbildningsutvärdering ska täcka in *elva aspekter* (se nedan). Bedömarna skriver, som minimum, ett sammanfattande *bedömarutlåtande* om utbildningens styrkor, svagheter/utvecklingsområden samt ger sina rekommendationer. Utbildningsansvariga skriver en kort *utvärderingsrapport*, där de sammanfattar de viktigaste slutsatserna utifrån självvärdering och bedömarutlåtande, och redovisar *planerade åtgärder*. *Utvärderingsrapporten* ska behandlas av områdes-/fakultetsnämnder och innehålla *nämndens slutsats*. Nämndens slutsats ska innehålla om *behov av särskild uppföljning* föreligger. *Nödvändiga åtgärder* följs upp inom ett år, och därefter till dess de är genomförda eller tills utbildningen lagts

ned. Åtgärder och utvecklingsinsatser vidtas till följd av utbildningsvärderingarna och följs inom ramen för årlig uppföljning.

Varje utbildningsvärdering ska täcka in följande aspekter:

- att utbildningarna når målen i högskolelagen och högskoleförordningen (examensordningen) och utbildningsspecifika mål, dvs. att de faktiska studieresultaten motsvarar de förväntade studieresultaten
- att undervisningens innehåll och form vilar på vetenskaplig grund samt beprövad erfarenhet
- att undervisningen sätter studenters/doktoranders lärande i centrum
- att målen examineras på ett ändamålsenligt och rättssäkert sätt och att progression säkerställs
- att verksamma i utbildningen har aktuell ämnesmässig och högskolepedagogisk/ämnesdidaktisk kompetens samt att lärarkapaciteten är tillräcklig
- att internationalisering och internationella perspektiv liksom hållbarhetsperspektiv främjas
- att jämställdhetsperspektiv integreras i utbildningen
- att utbildningen svarar mot individens och samhällets behov av bildning och professionell kunskap och förbereder studenterna för ett framtida arbetsliv
- att studenterna/doktoranderna har inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen
- att en för alla studenter/doktorander tillgänglig och ändamålsenlig studiemiljö föreligger
- att kontinuerlig uppföljning och utveckling av utbildningen genomförs

Uppföljning enligt modellen

Den årliga systematiska uppföljningen är en del av områdes-/fakultetsnämnders ansvar för kvaliteten i utbildningarna, och en integrerad del av Uppsala universitets modell. I uppföljningen kan flera delar identifieras.

För det första ansvarar områdes-/fakultetsnämnder för att eventuella *nödvändiga åtgärder* efter en utbildningsvärdering följs upp inom ett år, och därefter till dess de är genomförda eller utbildningen lagts ned. Det är en del av skärpan i universitetets modell. Det ska framgå av nämndens slutsats i utvärderingsrapporten om behov av särskild uppföljning föreligger.

För det andra ansvarar nämnderna för att *åtgärder och utvecklingsinsatser vidtas* till följd av genomförda utbildningsvärderingar, och att planerade åtgärder följs upp inom ramen för årlig uppföljning. I senare års uppföljning bör bedömas huruvida vidtagna åtgärder fått avsedd effekt eller om andra åtgärder ska vidtas.

Den systematiska årliga uppföljningen av utbildningarna är stärkt i universitetets modell, och är en viktig del i nämndernas modeller för utbildningsvärderingar och årlig uppföljning. Vissa områden/fakulteter har årsspecifika teman för den årliga uppföljningen.

Den årliga konferensen är också en del i uppföljningen och spridningen av resultat och erfarenhetsutbyte av genomförda utbildningsvärderingar. Där presenterar utbildningsansvariga vad utbildningsvärderingarna visar.

En ny uppföljning av genomförda åtgärder sker vidare i nästa sexårscykel (2023-2028). Då följs den tidigare utbildningsvärderingen upp och vilka åtgärder som vidtagits och om åtgärderna bedöms ha haft avsedd effekt.

Uppföljningen av utbildningsvärderingar och årlig uppföljning sker inom ramen för ordinarie verksamhetsplanering och verksamhetsuppföljning. Nämnderna ska i enlighet med riktlinjerna årligen sammanställa och redovisa sin analys av resultaten från slutförda utbildningsvärderingar

inklusive eventuella behov av nödvändiga åtgärder och särskild uppföljning, vilket redovisas till rektor inom ramen för ordinarie verksamhetsplanering och verksamhetsuppföljning och i rektors kvalitetsdialog. I enlighet med anvisningar för arbetet med årsredovisning och övrig uppföljning 2019 (UFV 2019/1110) ska områdes-/fakultetsnämnderna i oktober redovisa en sammanfattande analys av resultatet av slutförda utbildningsvärderingar, uppföljning av eventuella nödvändiga åtgärder från tidigare års utbildningsvärderingar samt en kort sammanfattning av viktiga kvalitetshöjande åtgärder som vidtagits i utbildningarna i övrigt under perioden.

Föreliggande universitetsövergripande kvalitetsrapport sammanställs årligen utifrån genomförda utbildningsvärderingar och konferens. Målgruppen är bred och omfattar rektor, konsistoriet, nämnder, prefekter, studierektorer, programansvariga, kommittéer, programråd, områdeskanslier och universitetsgemensamma stödresurser, lärare och annan personal, studenter och doktorander. Kvalitetsrapporten föredras för rektor och utgör ett underlag vid rektors kvalitetsdialog.

Bilaga 5. Uppsala universitets tidsplan för utbildningsutvärderingar 2017-2022

[Tidsplanen](#) för utbildningsutvärderingar vid Uppsala universitet under sexårscykeln 2017-2022 finns redovisad externt tillgänglig och på medarbetarportalen. Det genomförs utbildningsutvärderingar under alla sex åren, men det totala antalet varierar liksom fördelningen mellan områden/fakulteter för olika år. Några fakulteter har fördelat utbildningsutvärderingar under alla sex åren medan några fakulteter har lagt in ett mellanår utan utbildningsutvärderingar.

Uppsala universitets tidsplan innebär att knappt hälften av utbildningsutvärderingarna har hunnit genomföras under de första tre åren av sexårscykeln. När UKÄ granskar Uppsala universitets kvalitetssäkringsarbete med start hösten 2020 har samtliga fakulteter genomfört, alternativt har pågående, utbildningsutvärderingar.

Tabell 2 ger en översikt över ungefärligt antal utbildningsutvärderingar under sexårscykeln. Det exakta antalet utbildningsutvärderingar beror på hur områdena/fakulteterna slutligen väljer att gruppera sina utbildningar (exempelvis om utbildning i ett huvudområde på grundnivå och avancerad nivå utvärderas var för sig eller inte).

Tabell 2. Översikt över ungefärligt antal utbildningsutvärderingar vid Uppsala universitet under sexårscykeln 2017-2022.

ÅR	UU utbildningsutvärderingar	UKÄ utbildningsutvärderingar
2017	10	8 (utbildningar på forskarnivå)
2018	11	4 (tre lärarutbildningar, utbildning på forskarnivå i litteraturvetenskap)
2019	ca 30-35	1 (ämneslärarutbildning i svenska, matematik och samhällsvetenskap)
2020	ca 18-25	4 (utbildning på forskarnivå i analytisk kemi, fysikalisk kemi, organisk kemi, medicin och farmaci) + lärosätessgranskning av UU
2021	ca 28-35	ca 3-5 (sjuksköterskeutbildning, urval inriktningar specialist-sjuksköterskeutbildning), + forts. utvärderingar utbildning på forskarnivå i kemi och medicin + tematisk utvärdering
2022	ca 10-15	forts. urval inriktningar specialistsjuksköterskeutbildning

Vårterminen år 2020 ska områdes-/fakultetsnämnder, i halvtid av sexårscykeln, genomföra en enklare formativ utvärdering av kvalitetsarbetet, inbegripet utbildningsutvärderingar och årlig uppföljning, vilket rapporteras till rektor i juni 2020.

Nästa år kommer Universitetskanslersämberet att granska Uppsala universitet. Våren 2020 genomför UKÄ en juridisk lärosätessyn där de granskar hur universitetet hanterar tillgodoräkningen, studentinflytande, kurs- och utbildningsplaner, kursvärderingar, överklaganden och klagomål och anställning av personal. Hösten 2020 startar UKÄ:s lärosätessgranskning av Uppsala universitets kvalitetssäkringsarbete. Uppsala universitet ska skriva en självvärdering som ska inlämnas till UKÄ i slutet av hösten och våren 2021 sker två platsbesök.